

Q. D. B. V.

DISSERTATIO HISTORI-
CO-POLITICA,
DE
VERA FORMA
IMPERII ROMANI
SVB REGIBVS,

EIS IN PRIMIS OPPOSITA,
QVI EAM ABSOLUTE-MONARCHICAM
STATUUNT.

QVAM
PERMITTENTE PHILOSOPHICA FACVLTA TE
SVB PRÆSIDIO
VIRI PRÆNOBILISSIMI ET EXCELLENTISSIMI
CHRISTIANI HENRICI
GÜTHERI

GRÆCÆ LINGVÆ PROFESSORIS P. & BIBLIOTHECÆ
WALLENRODINÆ BIBLIOTHECARI,

PUBLICO EXAMINI SUBJICIT
JOHANNES FRIDERICUS
SCHINEMANN.

Anno clc lō CCXXXIIX. die 14. Octobris.

H. L. Q. C.

REGIOMONTI, Typis KANTERIANIS,

CHRISTIANITY

1880-1881 XXXXCO d. 10. 10. 10.

POTENTISSIMI BORVSSIÆ
REGIS
ADMINISTRIS
STATVS ET BELLI INTIMIS
VIRIS,

Illustrissimis, Generosissimis, Reve-
rendissimo, Excellentissimis

**SACRA VICE BORVSSI-
AM REGENTIBVS**

TUTORIBVS PATRIÆ,
LITTERARVM MÆCENATIBVS,
PATRONIS INDVLGENTISSIMIS.

Hanc
Qualem cunqve dissertationem;
Debitæ, ac submissæ Venerationis
testem;
Primum Accademicæ vitæ specimen

pia mente

devovet:

JOHANNES FRIDERICUS
SCHINEMANN.

Auctori Dissertationis Eruditissimo
SCHINEMANNO Politissimo

S. D.

Præses

Quam teneros erga Te animus meus semper fovet sensus, ejus rei privata Tibi satis constant, & publica jam prostant documenta. Ex quo enim intimius Te noscendi data mihi fuit facultas, statim egregia illa, quæ larga providi Numinis & benignæ naturæ Tibi concessit manus, perspexi dona; statim insignem, quæ erga bonas litteras & earum incrementa flagras, cognovi propensionem; statim indefessum, quo Musis litas, intellexi ardorem: & quod maximum, Tua ad omnes honesti & decori regulas composita vivendi ratio, me Tibi devinxit quam arctissime. Accessit peculiaris, quem Parens Prænobilissimus, Fautor meus & post cineres colendus, erga me toties totiesque testando repetiit favor, quemque breviante obitum, tenero admodum, & nil nisi fiduciam spiranti explicuit verborum apparatu. Dolui profecto vices tuas, dum Patrem, quo vix melior fingi poterat, infausto tibi cito citius ereptum fato, lugere jussus es;
& ju-

& jure dolui, quod Te, duce insigni in continuando studio-
rum & vitæ cursu orbatum deprehendi; sed lenii dolorem;
cum Te, & Patre defuncto, eodem zelo, diligentia & vir-
tutis calcare viam expertus sum. Auctus hinc est meus, quo
Te semper complexus sum, amor, qui in dies adhuc auge-
tur, quo majora Tuæ erga me confidentiæ præbes specimina.
Horum testem & præsentem appellare possum dissertationem,
quam non nisi meo sub præsidio, publicæ exponere luci de-
siderasti. Non excurram in eruditionis & soliditatis tuæ,
quas satis ostendisti, laudes; judicent alii, rerum melius gna-
ri, quid orbis tibi debeat eruditus, quidque ex Te olim
Patria & Respublica expectare possint litteraria. Cresce modo
animi & corporis dotibus; Cresce in Honoratissimæ Matris so-
latium; Cresce in Familiæ Nobilissimæ gaudium & decus:
Sic non modo omnium explebis, sed & superabis expectatio-
nem, Patremque in Te Patriæ sistes redivivum. Vale, &
eum, qui Te minus fucate amat, redamare non obliviscere.
Dabam Nonis Octobris. A. O. R. 1698 CCXXXVIII.

1. The first part of the book is a general introduction to the subject of the history of the human mind. It discusses the various theories of the mind and the different schools of thought that have developed over the centuries. It also touches upon the importance of the study of the mind in the history of civilization.

DE
VERA FORMA
REIPUBLICÆ ROMANÆ
 QUAM HABUIT SUB REGIBUS
 DISSERTATIO.

§. I.

Qui formam reipublicæ Romanæ, quam habuit sub Regibus, suis commentariis collustrare instituerunt; ei tantum non omnes, aut absolute monarchicam, aut ex simplicibus mixtam, irregularemque eandem statuunt. Illi Regibus suis imperium absolutum, nullis plane limitationibus, nullis civilibus legibus ligatum, vindicant, & omnia, Majestatis supremæ jura, absque ulla dubitatione, integra Ipsis assignant. Hi Regem, regiis juribus ex parte nudatum sistunt, Senatui & populo, talia privilegia concedentes, quorum exercitium Regiam dignitatem satis extenuat, ab hujus quippe præscriptis plane independentia. Priori sententiæ inter alios favent, Arnisaëus (a) P. Manutius (b) Car. Sigonius (c) M. Z. Boxhornius

*Diversæ de
 forma reip.
 rom. senten-
 tiæ.*

(a) Lib. I. Cap. VIII. doctrin. Polit. & aliis locis infra allegandis.

(b) In tractatu de Legibus Rom. Cap. II. ubi, prius, inquit, reip. temporibus, Regum iussa pro legibus erant, eorum omnes dicto annuere, imperio parere cogebantur.

(c) In tract. de antiquo jure civium Rom. Lib. I. Cap. XX.

us (d) S. Puffendorffius (e) & accuratissimus alias Auctor, der Einleitung in die Röm. und Deutsche Historie. (f) Posteriori accedere omnes illi videntur, qui jura, a Romulo, Dyoniso teste (g) Senatui & populo concessa, absolute utrique tribuunt; nec non, qui verba Coriolani ad Volscos, quæ Dyonis. recitat (h) arripiunt; Est vero iste Coriolanus, qui remp. rom. mixtam ex Monarchia & Aristocratia afferit. Inter reliquos hic refertur Grotius (i) adstipulante in omnibus fere Boeclero; (k) quibus ex nostris jungere possumus; Virum Cons. & Doctif. Melchiorem Lübeck (l) aliosque.

§. II.

*Quæ probabili-
or, & quid
de utraque
sentiendum.*

Ex binis hisce sententiis, licet ultimam, prioris multo probabiliorem, historiæque auctoritate magis confirmatam censeamus; non possumus tamen non ab utraque discedentes, mediam quamdam inter utramque eligere viam, &, ne aut nimis multum potestatis Regibus largiamur, aut nimis parum eis relinqvamus in quo peccare ambæ videntur; limita-
tum

(d) In dissertationibus de deimperio Romanorum, a quo tamen in variis jam discedit Schmidelius, in observat. ad dissert. I.

(e) In tractatu de forma reipubl. Rom. §. 3--8.

(f) Parte. I. Cap. I. §. 7.

(g) Lib. II. Cap. XIV. & Lib. IV. Cap. XXIV.

(h) Lib. VIII. Cap. V.

(i) In Iure Bel. & Pac. Lib. I. Cap. III, §. XX. n. 4.

(k) in notis ad eit. loc.

(l) in tractatu, de dispari utriusque Brutii fortuna, §. XIII. not. (i)

tum potius, quam absolutum, quam mixtum, eorum agnoscere imperium. Illi tamen præfenti quidem dissertatione præ ceteris adversabimur, qui formam reipubl. rom. tum temporis putant fuisse monarchicam, quippe qui omnia historiæ accuratioris momenta, aut contemnere plane, aut saltem incuriosius videntur tractare. Cum altera parte convenimus quidem in eo, non omnia licuisse arbitrio Regis, sed populo, sed Senatui varia, ad voluntatem Regis terminandam competiisse jura; dissentimus tamen, quatenus limitatam imperii formam a mixta putamus distinctam, quam diversitatis rationem quantum permittit scopus, distinctius explicandam aggredimur.

§. III.

Monendum ante omnia *limitati imperii* vocuculo duplicem tribui significationem, generalem aliam, aliam specialem. Principis generatim dicitur limitari imperium; ubi suam voluntatem, vel minus licite declarare; vel minus efficaciter assequi potest; respectu nullo habito, ad modos varios, quibus illud contingere possit. Jam, si ita terminetur ejus arbitrium, ut quædam jura, summæ Majestati competentia eidem plane adimantur, & ordinibus reliquis Senatui v. g. & populo absolute & independentem a Principe tradantur, respubl. fit mixta, vel ut Puffendorffius loqui amat. (m) irregularis. Mixta igitur resp. talis est imperii forma, in qua jura Majestatis, in simplici forma, uni statui competen-

*Reip. mixta
a limitata,
differentia.*

A 2

tia,

(m) Puffendorff. in I. N. & G. Lib. VIII. Cap. V. §. 13.

tia, inter plures ordines ita distribuuntur, ut unusquisque in suis absolutam habeat potestatem. e.g. Jus ferendarum legum, belli & pacis, Magistratus creandi, Justitiæ administrandæ, tributa colligendi, &c. in forma simplici, vel Regi, vel Proceribus, vel Populo indivisim, propria sunt; hæc si dividuntur, si e.g. principi, jus belli & pacis, jus tributa scribendi; Senatui, jus administrandæ justitiæ, populo, jus ferendarum legum, & Magistratuum creandorum &c. ita competit, ut nec Rex nec Senatus, in populi juribus quiddam disponere possint, & vice versa; mixta erit resp. ex simplicibus formis vario modo compositis, oriunda. Si, e contrario, voluntas, summi in republ. quædam, Magistratus, ita circumscribitur, ut quædam nec velle, nec facere possit, nisi ordinibus reliquis concedentibus & anniventibus, hisque cum ipsum in finem, quædam concessa jura, sed minus absolute & quorum exercitium, ab alterius arbitrio, quædam ratione impediri potest; imperium exsurgit limitatum, in specie ita nominandum: V. C. si in simplici quædam forma imperii, Rex sine Senatus, populi consensu, facere quædam prohibetur, si Senatui quidem vel plebi, jus creandi Magistratus, jus ferendarum legum &c. datum, sed ita, ut uti eodem efficaciter non possint, nisi accedente supremi Principis auctoritate.

§. IV.

*Auctoritates
aliorum de
mixto & li-
mitato impe-
rio.*

Quibus ex criteriis, nemo non facili negotio infert; quantum a mixta republ. differat limitata in specie ita dicta. Omne imperium mixtum est li-
mi-

mitatum (vocabulo generaliter accepto;) non, vice versa. Jura in mixto, aliis ordinibus concessa, ipsis absolute competunt; limitate, in limitato. Tandem mixto regimine, tollitur ejusdem simplicitas, non limitato. Atque has nostras, de natura utriusque sententias, multiplici auctoritate, reperimus confirmatas. Expresse Jac. Martini; (n) "Quando" respubl. inquit, misceri incipiunt, *nulla forma altiri subjicitur*" *nulli igitur ab altera legis præscribi possunt.* Hornius, (o) in omnibus, ait libertatis capitibus, *populus vel absolutam, vel saltem cum Principibus concurrentem* habet dignitatem. Inde Arnifæus (p) neque Atheniensium remp. neque Galliam, neque Hispaniam, neque Angliam, neque etiam Romam sub Regibus, mixtum habuisse imperium demonstrat, licet omnes illi status, limitati partim fuere, partim hucusque existunt. Ex nostratibus etiam Clar. P. Raben (q) "ad mixtam" remp. requirit, 1) ut plures obtineant *summam potestatem*, 2) ut divisim illi *plures Majestatem possideant*, alius nempe aliam ejusdem particulam, *quam inconsulto altero exercere valet.*" Et Ill. Puffendorffius (r) longe aliter de mixto & irregulari, quam de limitato sentire videtur.

A 3

§. V. His

(n) Lib. II. Cap. XVI. Politicæ.

(o) Hornius in dissert. ad Boxhornii Inst. Pol. Lib. I. Cap. 5. ad thes. 17.

(p) In doctr. polit. Lib. I. Cap. VIII.

(q) Lib. II. Cap. V. Polit.

(r) conf. Puffend. I. N. & G. Lib. VII. V. §. 13. 14. ut Cap. VI. §. 9. seqq.

§. V.

*Resp. Rom.
sub Regibus
non fuit
mixta*

His suppositis, nescio, an ullo jure resp. Romana sub Regibus possit dici mixta. Romulum, fateor, Senatui & populo eminentes prærogativas, & Regalium quorundam exercitium concessisse (s) sed inde non statim mixtum imperium. Populum Senatuique oportuisset in suis muneribus, absolutam exercere potestatem, eisque, absque omni Regis accessione & auctoritate quam liberrime uti, (§. 3.) Jus belli & pacis, Jus creandi Magistratus & legum ferendarum, quæ habuit populus, ita ipsi competere, debuissent, ut Rege ignorante etiam & inuito bellum pacemue decernere, leges condere, creare Magistratus potuisset. Ast hisce cunctis reliquæ circumstantiæ non correspondent. Munia Regis, Senatus & populi, ita inter se erant connexa, ut nullus absque altero, certis in causis, libere & absolute quid decernere potuerit; ac ita quidem ut summa simul dignitas & potestas Regi fuerit relicta, Huic totius reip. administratio, minus tamen absoluta competit. Hic publicis negotiis, ultimam quasi manum imponit. Hic Senatum & plebem convocat, primus, in omnibus, sententiam dicit; Huic, quicquid in comitiis concluditur, ut perficiatur, cura incumbit. Neque etiam populus de bello & pace, nisi permittente Rege decernit, neque summum in bello imperium, alii quam Regi tradi potest. Leges in comitiis ferendæ, ab ipso proponuntur suoque suffragio explicantur & commendantur, latæ ipsius

(s) Quæ in ipsa thematis demonstratione distinctius erunt evol-
uenda.

fius custodiæ & executioni insinuantur. (t) Nec jure etiam Magistratus creandi, Reges in totum destituebantur: Tribunus Celerum enim a nemine quam Rege nominabatur; (u) & quo pacto potuisset contingere, ut quot & quos vellent, sibi ipsis Senatores elegerint, nisi hujus juris simul fuerint participes? (v) Indubiis hisce circumstantiis non potest obstare Coriolani illius auctoritas. (§. I.) Neque enim Dionysius suam sententiam hisce verbis declarat, sed recitat alterius. Possemus etiam, ex muniis ipsius Senatus Coriolani asserta refutare, sed prohibet scopus ultio res hac in materia digressus. Magis etiam explicandæ sententiæ nostræ, quam refutandæ contrariæ gratia, hæc de mixta repub. monita protulimus. Revertimur ad propositum, non absolutum sed limitatum Rom. Regum imperium demonstraturi.

§. VI.

Firma Philosophis est regula, ex indiciis, ex *Fundamentis* attributis rei, ad ipsam rem, tuto concludi & contra, ibi rem ipsam ad esse non posse, ubi essentialia *tum & ordo dicendorum.* ejusdem requisita in hujus natura reperiri minus possunt. Vera ergo, erit methodus, absolutam Regum Rom. potestatem negandi, dum absoluti imperii criteria ipsi adplicari non posse, invenimus. Vera est methodus, limitatam ipsis potestatem asserendi, dum limitati imperii signa in suæ potestatis exercitio, detegimus. Proinde, hæc erit via, per quam ipsa monstrante natura sequemur. Explicabi-

(t) Dionis. Hal. Lib. II. Cap. XIV.

(u) idem Lib. II. Cap. XII.

(v) idem Lib. II. Cap. XLIX, & Lib. III. Cap. XC.

bimus internam potestatis & absolutæ & limitatæ qualitatem; imperii a Rom. Regibus gesti, circumstantias accuratiores proponemus; instituta dein collatione, ipsis potestatem absolutam denegabimus, terminatam assignabimus, adductis justo loco iis, quæ ad confirmandam sententiam ratio & historia suppeditant. Tandem quo omnis, quantum potest, fieri excludatur dubitatio, removebimus præcipuas objectiones, quæ firmitati dicendorum nobis videntur obistere.

§. VII.

*Autor hac in
materia ac-
curatus est
Dyonisius
Hal.*

Est adhuc unicum, quod inferendum Prolego-
minis putavimus. In colligendis accuratioribus an-
tiquitatum rom. momentis, præ aliis auctoribus se-
cuti sumus, auctorem optimum & maxime adcura-
tum Dyonisium Halicarnasæum; cui nemo invidere
illam laudem potest, quam ipsi inter alios tribuit
Morhoffius. (w) Neque negari potest, nunquam ge-
nuinum, nunquam completum de forma reipublic.
rom. fore conceptum, nisi eo auxilia subministrante
& subsidia. Origo Romanorum, primorum tem-
porum leges, instituta Regum, ab aliis auctoribus
vix tanguntur, nulla tenus explicantur & quasi per-
vulgata negliguntur. (x) Cum igitur tanta hujus
Auctoris in probandis viterum ritibus sit fides, ut
omni exceptione major habeatur, & ipsos quoque
latinos & domesticos scriptores, ac in his, ipsum Li-
vium, omnium iudicio superet & post se relin-
quat

(w) in Poly hist. Tom. I. Lib. VI. Cap. I-4.

(x) conf. Stollii Hist. der gelehrtheit, P. I, cap. 6, §. 17. in notis.

qvæ, (y) absqve hæsitatione accipi possunt, qvæ ex ipso excerpta proponemus, licet nullius alterius auctoritate suffulta. In auctorum fide dignorum penuria; sufficit reliquos huic, qui accurate scripsit, non contradicere. Videbimus tamen præcipua nostri thematis argumenta, talibus fundamentis niti, qvæ unanimi omnium testimonio confirmantur.

§. VIII.

Nulla sine Magistratu respublica. Fuit necessitas & utilitas, *Reip. salus* qvæ societates conjunxit; fuit eadem societatum sa- *postulat &* lus, qvæ ejus membra generali quodam discrimine se- *subditos &* paravit. Non omnes in republica eadem facilitate gau- *Magistra-* dent, omnium commoda & perspicendi & procu- *tus* randi, separandi ergo ex reliquorum numero, quos natura & diligentia hisce donis dotarunt; hæc Magistratum origo. Omnibus vero per naturam societatis injunctum, exsequendi ea, qvæ utilia publico inveniuntur, inde subditi. Cum igitur illi dicantur Magistratus, quibus informanda, gubernanda, & tuenda respublica committitur, parentibus subditis; ipsa salus reipublicæ Magistratus postulat, neque hi cessare possunt, nisi subditorum commodis periclitantibus.

§. IX.

Uti autem sine Magistratu nulla respublica, ita *sine Magistratus* *potestate &* *potentia* nullus potest fingi Magistratus. Eo ipso, dum *potentia præ-* personæ cuidam injungitur cura defendendæ felici- *ditus sit, ne-* *tan-* *cesse est.*

(y) Verbis utor Ill. Strykii in Præcogn. Jurispr. cap. I. §. III.

tandæque; reipublicæ (§. 8.) conceditur quoque jus, civium actiones dirigendi, hasque ita determinandi, ut quicquid possint, ad ultimum hunc & necessarium finem conferant. In libertate illa, aliorum actiones ad certum scopum determinandi, in facultate ferendi leges, posita dicitur *POTESTAS*. Magistratui igitur ipso jure competit potestas. Ast potestas sine potentia, respectu quidem reipublicæ nulla est. Salus enim societatis, hoc nititur fundamento, ut ad executionem redigantur, quæ princeps juste a civibus exigit; *POTENTIA PRINCIPIS* possibilitas dicitur exsequendi ea, quæ necessaria & proficua reipublicæ inventa; ergo qui habet potestatem, habeat potentiam. Ergo Magistratus omnis potestate, potentiaque munitus sit, oportet.

§. X.

Utraque non eodem modo omnibus competit, inde simplex & mixtum, limitatum & absolutum imperium. *Potestas ac potentia variis modis reperitur distributa.* Traditur mox uni, mox pluribus, quandoque ipse populus, maximam imperii partem sibi retinet, & congregatus in Comitibus de sua salute ipse disponit. Non vero semper aut uni, sive Regi, aut pluribus, sive Proceribus, omnis & integra de negotiis publicis disponendi facultas relinquitur. Cognovimus, quam facile Monarchia in tyrannidem; Aristocratia in Oligarchiam commutetur. Prohibendus ergo potestatis abusus. Hinc fit, ut quandoque, jura Majestatis, alias in uno subiecto conjunctim reperiunda, inter ordines dividantur; hocque ipso arbitrio Principis quædam plane negata existant, quandoque etiam ejus voluntas aliorum consensu & approbatione sit fulcienda; Inde imperium, aliud simplex, aliud com-
po-

positum & mixtum, de quo ultimo supra actum. (§. 3. & 4.) Inde vero etiam *imperium, aliud absolutum, aliud limitatum. ABSOLUTUM*, in quo Principis voluntas nulli alterius voluntati, nulla etiam ratione est subiecta; seu in quo Princeps jus habet jubendi, & introducendi cuncta, quæ Ipse reip. judicat necessaria & proficua (aa) *LIMITATUM* (in specie ita dictum, quæ significatio dehinc nobis erit propria) in quo Principis voluntas voluntati aliorum quodammodo est subiecta, ut sine horum consensu facere quædam non possit, aut quædam eorum judicio debeat relinquere, quod tamen iterum existit limitatum. (conf. §. 3.)

(aa) Grotius de I. B. & P. Lib. I. Cap. II §. 7. n. 1. & Puffend. de I. N. & G. Lib. VII. Cap. VI. §. 1 2. 8. 9. seq.

§. XI.

Liceat characterem absolutæ potestatis exprimere accuratius: Qui suprema voluntate cuncta gubernat, ille certe, nisi Deo & naturæ, nemini prorsus subjicitur. Qui cuncta suo lubitu introducit, is facultate ferendarum legum in eminentissimo gradu præditus est, is præter suam rationem, non tenetur, nec alios consulere, nec eorum placita sequi; is non multorum, sed eorum observare potest suffragia, qui sibi videntur suadere optimum; is, non introducere modo, sed & introducta abrogare, emendare, nova eis substituere valet. Ulterius, nulla lex sine obligatione; ergo qui jus habet sancienti leges, habet jus alios obligandi ad illas leges, motiva quævis generis suis regulis ad jungendi, subditos ad exsequendam voluntatem, remediis, quæ ipse

Princeps absolutus leges fert absolutas, ipse a legibus civilibus solutus.

decernit, adigendi. Ipse neque legibus civilibus; utpote omnibus superior, neque obligationi cuiquam civili obnoxius. Jam competunt illa Principi absolutæ potestatis (§. 10.) Ergo: *absolutæ potestatis Princeps leges fert absolutissimas, obligat pro lubitu, ipse ad nullas leges civiliter (bb) obligatur.*

(bb) Qui civiliter non obligatur, obligatur tamen naturaliter, motivisque divinis. Princeps civiliter summus, Deo & natura manet inferior. Nisi æquitatem & religionem suis in mandatis asservat, non Princeps est sed tyrannus; hinc diximus in §. Monarcham in legibus ferendis, non alios quidem sc. homines, rationem sanam tamen sequi debere. conf. Ill. Wolffii Polit. §. 441. & Puffend. l. c. Lib. VII. Cap. VI. §. 7.

§. XII.

Monarcha Eandem ob rationem ἀντιπένδυος quoque erit, qui absolutum nec rationes imperium exercet i. e. neque rationibus reddendis, neque poenæ humanæ obnoxius. (cc) Rationes alicui reddere, in genere idem est, ac alteri actionum nostrarum naturam explicare, ipsi motiva exponere, quæ ad has non alias patrandas, nos permoverunt; insuper alterius expectare iudicium, & vel demonstrare, erroneum istud esse; vel accipere, ac in posterum observare. Qui obligatus est ad rationes alteri reddendas, is sine examine alterius, sine confirmatione, sine emendatione ejus frustra agit. Tenetur enim ejus decreta operire, tenetur suas actiones ad ejus sententiam informare, tenetur alterius voluntatem agnoscere, ut suam. Sed absoluta potestas nec voluntati aliorum ullo modo est obnoxia, nec obligationem ab aliis

aliis accipit, nec eorum consensum expectat: (§.10. II.) Ergo Princeps despoticus ad rationes alteri reddendas, nullo prorsus modo obligatur. Ulterius, pœna est malum cum actione quadam vel patranda vel evitanda conjunctum; pœna ergo dat motivum vitæ regulis: pœna est modus alios obligandi. Qui pœnas ab aliis metuit; is agnoscit superiores illos, a quibus obligationem sui accipit. Absoluta potestas nulla tenetur obligatione civili, nullis legibus est subjecta; ergo Princeps absolutus nulli pœnæ humanæ s. civili est obnoxius.

(cc) Puffend. l. c. §. 2.

§. XIII.

Potestas est jus ferendi leges. (§.9.) Leges illæ statui publico in omnibus sint accommodatæ. Sed diversus solet esse reipublicæ status: Ergo & diversæ ferendæ leges. Inde Potestas illa generalis in varias species abire videtur. In genere enim respublica aut pace fruitur, aut bello vexatur. Concedit unusquisque, alias esse actiones in bello, alias in pace civibus suscipiendas. Principis potestatem gerentis est, has actiones determinare, s. ipsis normas & regulas præscribere. Videamus, quæ ratione absolutum Imperium circa utrumque statum, circa utrumque actionum genus sit occupatum. Supponimus (ex §.10. & II.) absolutæ potestatis Principem summa libertate negotia publica administrare; subsumimus, nullam esse rationem, quare non idem imperium in bello exercere possit, hinc prono alueo fluunt conclusiones: *Princeps ejusmodi de bello, & in bello sua*

*Princeps A.
bella plena
libertate ge-
rit.*

arbi-

arbitrio disponit; exteris quibuslibet bellum libere indicit; idem inchoat, continuat, finit pro lubitu. Init pacem, quandocunque ipse voluerit, & sub conditionibus, quæ sibi arrident, sive illas hosti præscribat, sive ab eo accipiat, licet subdito reclamitante. Jungit fœdera sua auctoritate, eadem rursus disjungit, tandem exterorum respectu, universum populum repræsentat. Porro ex subditis illos eligit, quos ad tuendam Patriam maxime credit idoneos; his injungit omnia, quæ officii, quod gerunt, natura exigere ab ipsis ullo modo potest; Per consequens, de vita eorum eatenus disponit, quatenus illud ad finem illum securitatis publicæ judicat necessarium: a reliquis pleno jure tributa exigit, omnium actiones sua voluntate moderans & dirigens. Nihil horum in dubium vocari potest, quin absolutæ potestatis natura simul negetur. Possemus si conveniens scopo inveniremus, monstrare, quæ ratione singula membra, immobilibus illis principiis, §. §. antecedentibus allatis, insistant.

§. XIV.

Eadem auctoritate administrat justitiam.

Eadem auctoritate in pace civibus præest. Ejus mandata, ex universali salutis, tranquillitatisque publicæ principio descendunt, sancta omnia & inviolabilia sunt. Exercet justitiam, regulis a se ipso inventis, statutisque conformiter; ac ita exercet, ut præter naturalem illam inclinationem suam cuique tribuendi, aliorum arbitrium licite negligat. Quod supra (§. II. & 12.) de legibus ferendis in genere pronunciatum, illud ad eas etiam, quæ ad justitiam administrant.

strandam publicantur, & quæ in specie leges vocari solent, pleno valore adplicatur. Hinc pœnæ & præmia pro voluntate principis distribuuntur, minuuntur, augentur. Et cum talia sæpe in republica occurrere delicta experimur, quæ ipso delinquentis capite expianda; absolute Imperanti jus vitæ & necis competit, nullis, nisi æquitatis naturalis legibus limitatum. Denique tantus in justitiæ administratione litium decidendarum existit numerus, ut summus Magistratus, ad tantum officium vires sufficientes habere nequeat; inde absolutum Imperium iudices judiciaque instituit cujusvis generis, ea confirmat, subordinat, removet, novaque erigit. Cuncta hæc tamdiu manebunt indubia, quamdiu certum est: Quicquid prædicatur de genere, idem prædicandum de ejus specie.

§. XV.

Princeps despotici regiminis absoluta quidem *Ipsæ accusari* gravitate inter cives jus dicit; *ipse vero cum effectu accusari nullo modo potest.* Immunis enim ab omni civili obligatione (§. II.) immunis etiam a rationibus reddendis, nec pœnæ humanæ capax est; (§. 12.) cuncta hæc in eo reperiantur oportet, qui accusari jure debeat; proinde absolutus Princeps civiliter accusari nescius est. Ulterius hoc ipsi proprium: ut *naturaliter* (dd) *a quibusvis judiciis ad suum solium justa & legitima detur provocatio, nemo contra, a suis decretis ad alium judicem adpellare possit.* (ee) Hæc enim natura provocationis est, ut is, qui injustam judicis cujusdam sententiam existimat, ab alio judicio postulet, ut de priori decreto cognos-

cognoscat, ut illud examinet, corrigat, rejiciat plane, ubi ex re visum fuerit, obligato priori iudice, ut hanc sententiam in executione agnoscat ut suam. Ille itaque, a quo provocatur, quasi rationes suæ sententiæ tenetur reddere, imo tacite accusatur, se in pronunciando decreto, violasse iustitiam; quis nescit, iudicem quia talem, accusato, quia tali, esse superiorem: quis non videt, inferiorem illum iudicem voluntatem suam subicere superiori, hunc vero habere facultatem, illum obligandi: (ff) quam facilis denique conclusio? Princeps absolutæ potestatis nec rationes reddit, (§. 12.) nec obligari civiliter ab aliquo potest (§. 11.); nec criminis arguitur, (per modo dem.): Ergo a Principe absoluto nulla potest concedi provocatio; & ille, qui patitur ut a suis mandatis ad alios provocetur, despotico suo Imperio eatenus derogat & jus suum ad alium transfert. Cum vero absoluto nullus in republica detur major Magistratus, (§. 10.) intelligimus, ad illum ab omnibus aliis judiciis provocari posse. Sola experientia & mediocris ad subordinata judicia attentio, nostra de provocatione asserta confirmat esse universalia, ut nullum de iis dubium remanere possit.

§. XVI.

(dd) Potest enim princeps ea, quæ pollet auctoritate, iudicium aliquod constituere, a quo certis in negotiis nulla amplius concedatur provocatio. Qui laborum regionum multitudinem novit, is veram rationem talis ordinationis inspicit.

(ee) Becmannus in medit. Polit. Cap. XIV. §. VII. it. Zieglerus de Jur. Majestatis Lib. I. Cap. XXX. §. III.

(ff) conf. Ill. Wolff, Pol. §. 469.

§. XVI.

Summa absolutaque potestas non est summa, nisi simul plenariam potentiam includat. Etenim potentia, in possibilitate exsequendi ea consistens, quæ in reipublicæ utilitatem decernuntur, tribus plerumque modis creditur suas vires exferere: Pecunia, milite, Magistratu inferiore. Officia bellica militibus, justitia interna judiciis & Magistratibus a Principe constitutis, omnia & singula pecunia exercentur; jam absoluta Potestas liberrime de civium actionibus disponit, (§. 10.) speciatim indicit geritque bella suo arbitrio, (§. 13.) justitiam administrat summa auctoritate, (§. 14. 15.) omnia tandem, quæ salus & securitas publica exigunt, sua voluntate ordinat; (§. 10.) licite ergo declarat, quoniam patriam pro aliis sint defensuri; juste postulat, quæ a civibus ad comoda reipublicæ exsequenda, ad Principis dignitatem, ad quævis alia publica negotia, sunt conferenda; libere personas instituit, qui suo nomine, sed suo sub Imperio, populum regant, sibi, utilia reipublicæ consilia suppeditent, justitiam administrent, hisque partem quandam summæ suæ potestatis & potentiæ concedit. Ceterum, cum absolutus Princeps suam voluntatem, nullius alterius arbitrio teneatur subjicere; (§. 19.) de milite, de pecunia, de Magistratibus, liberrime disponit: concludamus, summam potestatem, includere summam potentiam.

Summa potestas summam simul habeat potentiam.

§. XVII.

Qui populo absoluto Imperio præest, is nec comitia celebrare, nec convocare Procures, qui Senatui constituunt, obligatus est. Qui dispensatur

Absolutus Princeps non

*obligatur
convocare
populum vel
Senatum.*

tur a fine, dispensatur a mediis: Comititia eum habere scopum solent, ut universus, aut numerosior populus, de Principis proposito decernat, illud vel confirmando, vel prohibendo. Senatus, quatenus ad examinanda Principis decreta constituitur, idem fere munus gerit; utraqve ratione Principis voluntas, voluntati vel populi vel Senatus conformanda; ast hoc est quod absolutæ potestati repugnat, (§. IO.) ergo Princeps despoticus, populum & Senatum quatenus liberum sui Imperii exercitium restringunt, non convocat. Rursus cum nulla civilis obligatio cadat in Monarcham; (§. II.) ad convocandum populum & Proceres nulla ratione adigi potest, (gg) licet uterque confirmare semper beneplacita Principis teneatur, licet ipsis obsistere nequeat, licet solennitatis tantum causa conveniat.

(gg) Notanter diximus, *non obligari* Principem potestatis maximæ, ad Senatus populiqve concilia, eo fine, ne quis existimet tales conventiones in Monarchia aut Aristocratia invenire locum nullum posse. Quam facile innumera nobis opponi possent exempla? Celebrata in Prussia fuere comitia, etiam post introductum, a Frid. Wilhel. M. absolutum imperium. Gallia, quæ tamen Principi despotico subest, post Regis sui auctoritatem, Parliamentis maxime regitur. Tanta in genere etiam maximis terræ Dominis non est felicitas, ut soli invenire omnia & curare possint, quæ status publici ratio desiderat. Consiliariis & Administris opus est, quorum laboribus administretur respublica. Si de civili necessitate & comitiorum & Consiliariorum quæstio est, nostra thesis hisce argumentis non infestatur. Illa comitia Prussica, antea quidem necessario celebranda, introducta absoluta potestate, solennitatis causa exercebantur liberoque Imperantis arbitrio & con-

servabantur, & postea abrogabantur. Illa Parleamenta primis quidem temporibus ad limitandam potestatem Regiam fuerant destinata; Ludovici XI. calliditate vero multum de gravitate sua amiserunt, & in præsentì nutu Regis diriguntur. Illi Consiliarii, qui regere una cum Rege cives videntur, nihilominus absolutæ potestati subditi manent, & si aliquando fieri possit, ut solus Monarcha, salutem reipublicæ integram conservare posset; omnes juste & per se cessarent. conf. Cel. Conringii Disp. de Comitibus Imperii Rom. Germ. Thes. I. §. 4.

§. XVIII.

Sufficient, ni fallor, adducta, ad absoluti Imperii naturam accuratius intelligendam. Specialiora adducere scopus prohibet, neque enim diffitemur, plures adhuc existere absoluti Imperii adfectiones, quibus absentibus idem infirmatur, quæque uberrimis tractatibus ab aliis comprehenduntur. Unicum restat notandum: *Non esse absolutum Imperium, nisi essentialia illa requisita omnia simul, in uno subjecto & conjunctim reperiuntur.* Unicum ex illis si separamus, videbimus, non concessam omnem Principi libertatem introducendi ea, quæ salutaria existimat reipublicæ, videbimus, voluntatem aliorum voluntate Principis eminentiorem, quod absoluto regimini inimicum. (§. 10. seq.) Quæ de limitatione potestatis dicenda restant, ejusdem non sunt naturæ. Etenim omne imperium non absolutum est limitatum, sed unico essentiali requisito absente regimen redditur non absolutum, ergo eo ipso redditur limitatum. Hinc in recensendis restrictæ potestatis criteriis, eo erimus breviores,

In absoluto Principe criteria absoluta potestatis conjuncta reperiuntur.

res, quo certius est, oppositorum oppositam esse naturam.

§. XIX.

Limitatum est imperium ubi invenimus Principem civiliter obligari.

Imperium limitatum est non absolutum, ex qua oppositio-
ne, eam definitionem limitatæ potestatis elicimus, quæ (§. 10.) fuit exhibita, simulque ratione admodum facili ejusdem signa & characteres concludimus. Potest limitari Principis regimen, si quædam negotia in totum non conceduntur ei pertractanda, aut si quædam ejus mandata, nisi ab aliis confirmata, habentur pro invalidis. Licet in reliquis plena & absoluta sit Principis voluntas; hujus tamen in quibusdam restrictio, limitatum reddit regimen. (§. 18.) Sed cum voluntas non flectatur nisi motivis, non sufficit præscriptis regulis potestatem principis velle limitare, accedat obligatio requiritur, eaque ut plurimum civilis. Sequitur hinc *Principem non absolutum, obligationis civilis esse capacem*, & rursus, ubi obligatum civiliter summum Magistratum cernimus, ibi tuto ad restrictam ejus potestatem concludimus. (conf. §. II.)

§. XX.

Limitatum est ubi facultas ferendarum legum est restricta.

Absoluto Imperanti universalis & liberrima competit facultas ferendi leges. (§. II.) Erit ergo ibi regnum limitatum, ubi *Principis arbitrium non sufficit*, ad quasvis vitæ civilis regulas subditis præscribendas, magis, ubi illud ius, Regi maximam in partem (hh) negatum aliis in republica competit; v. g. si populus in comitiis, Regis decreta examinat, & pro lubitu confirmat, aut novas plane leges condit, quibus Princeps necessaria quædam adpro-

adprobatione accedere debet. Cum nulla lex sine obligatione, eo ipso facultas obligandi subditos ex parte ei non competit, quin ipse potius aliorum obligatione tenetur; quis dubitat talem potestatem merito nominari limitatam? (§. 19.)

(hh) Dum dicimus facultatem ferendi leges in totum aliquando negari limitatæ potestati, tum illas leges tantum intelligimus, quæ ad iustitiam & æquitatem inter cives servandam promulgantur, & quæ in specie leges vocari solent, uti (§. 14.) fuit notatum. Potestas enim consistit in facultate legum ferendarum (§. 9.) si hæc generaliter accepta alicui negatur, tum non limitatum ipsi asseritur, sed nullum plane relinquitur imperium. Deinde etiam notandum in limitato imperio in specie tali, nunquam regale aliquod totum & integrum concedi limitantibus ordinibus. (§. 3.)

§. XXI.

Si verum est, absolutum Principem de bello & pace libere disponere, (§. 13.) verum etiam, ejus potestatem non esse absolutam, *qui nec incipere nec finire pace libere bella potest suo lubitu; nec in ipso bello tanta auctoritate militibus præ-* *Ubi Princeps de bello & pace libere non disponit,* est, ut contra omnes, quos sibi credit infestos, eorum officiis uti possit. Dum vero seriem jurium intuemur, quæ concessa hac Principi facultate, simul conceduntur; (§. 13.) facile comprehendimus, quantum ea negata Principi non liceat; quantum vere, in tali reipublicæ forma populo liceat, qui de bello & pace libere disponit, & suum Regem ad plurimorum suffragiorum decreta observanda alligare potest.

§. XXII.

*Limitata**est potestas, quæ sola iustitiam non administrat; quæ accusari, a qua provocari potest, quæ pœnas meruit,*

Monarcha Justitiam inter cives suprema auctoritate administrat; (§. 14.) Ipse accusari nequit, ab ipso nulla conceditur provocatio. (§. 15.) Ex opposito, quis negat, limitati regiminis esse Regem, cuius jurisdictioni quædam causæ exemptæ; quem in pronunciandis decretis aliorum placita oportet colligere; qui nec capitalis iudicii potestatem exercet libere; porro qui accusari cum effectu potest, & a quo legitima ad alios conceditur provocatio? Absoluta insuper potestas, humanam pœnam nec dare nec metuere potest, (§. 12.) Is adeo Princeps minime censendus absolutus, qui apud alium accusatus, ab hoc facinorum pœnam metuit, & cum privatio sceptri, ultimum quasi Majestatis sit supplicium, quod omnia summæ dignitatis jura penitus extingvit; is sane Princeps, cui tanta pœna dictari ab aliis potest, is, qui tale iudicium supra se agnoscit, potestatem sat limitatam gerere dicendus est.

§. XXIII.

*Ulterius,**quæ potentiam non habet sibi adiunctam.*

Summa potestas summa potentia munita sit necesse est; (§. 16.) Is itaque, qui potentia caret, nec absolutum Imperium exercere credendus. Talis est, qui nec milites scribere potest, quos & quando vult, nec ipsis militibus pleno Imperio præest; qui civibus dissentientibus onera imponere nequit civilia, i.e. sine eorum consensu juste tributa non exigit, nec de ærario publico suis placitis disponit. Qui Magistratus alios non constituit, quam quos alii decernunt & dignitates inferiores nec confert libere, nec adimit. Quantum potestas restringatur restricta potentia, non ratio modo facillimis conceptibus insinuat, (ii) sed & confirm-

firmat experientia, historiarum testimonium amplificat. (kk)

(ii) Wolff Pol. §. 447.

(kk) Quoties historia exemplum mutatae potestatis limitatae in absolutam refert, toties fere reperimus contigisse illud, Principe, variis modis ad maiorem potentiam elato. Nunquam aut raro tamen idem benevolentia liberaque totius populi voluntate factum legimus. Octavius Augustus, voluntate quidem & patientia omnium summum obtinebat Imperium; sed observatum est, omnem fere potentiam antea jam penes eum sterisse, nec fuisse quemdam, qui opponere se ejus viribus potuisset. conf. Auctor der Einl. in die Röm. Hist. P. I. Cap. IX. §. I. & Tacitus Annal. I. Cap. 2.

§. XXIV.

Tandem cum hæc limitati regiminis sit natura, ut voluntas Principis ad aliorum voluntatem sit adcommodanda, (§. 19. II.) quod commodius vix fieri poterit, quam Senatus populi que suffragiis in concilio collectis; certum limitatae potestatis erit indicium, si Princeps ad convocandos ordines publica que desideria ipsis proponenda, obligatur: eo magis, quo verius est, aliena talia comitia absoluto regimini esse, quod nulla, nisi solemnitatis causa forte celebrata agnoscit. (§. 18.) Tandem hæc nobis concedatur conclusio: Unicum ex modo recensitis indiciis, ad limitandam Principis potestatem sufficit, extra dubium igitur, ibi existere restrictum Imperium debet, ubi vel omnia hæc, vel saltem plurima reperiuntur. Ceterum si quæ sunt, hisce similia tradenda, ea in ipsa demonstratione commodius adponi posse opinamur.

Limitatae tandem potestatis Princeps est, qui convocare populum vel Senatum tenetur.

§. XXV.

XXV.

*Roma origo
& primorum
ejus incolarum
natura.*

Ipsū thema demonstrandum aggredimur. Demonstrationi præmittimus argumenta quædam (ut ajunt) præliminaria, quæ rationibus probabilibus limitatam potius quam absolutam potestatem fuisse admissam euincunt. Quorsum primo refertur origo Romæ, & primorum ejus incolarum ferocitas. Romulus enim & Remus miræ originis, Amulium, Albanorum Regem de regno turbant, revocant Numitorem sibi ex matre avum. Hic concessa ex subditis multitudine, novam urbem moliri permittit nepotibus. Sentiebat enim, multos ex subditis coacte suum jugum ferre, qui Amulium fuere sectati; hos ut removeat, novæ urbis colonos Romulum abducere patitur (ll) Cum adhuc penuria civium esset, Romulus Asylum aperit; omnibus, quibus augere Romam mens esset, impunitatem civitatemque spondendo, quibus etiam piaculis miserisve polluti. Nec his tantum, sed illis etiam, qui vel tyrannide, vel paucorum potentia pressi, liberius vitæ genus spirabant. (mm)

(ll) Einl. in die Röm. Hist. P. I. C. I. §. 4.

(mm) Dion. Hal. Antiquit. Rom. Lib. II. Cap. XV.

XXVI.

*Unde probabiliter con-
cluditur R.
R. imperium
non fuisse ab-
solutum, si-
mulque obje-
ctioni occur-
ritur.*

Primi ergo Romuli cives qui sunt? nisi prædones & latrones, qui naturalem audaciam, continu- is sceleribus ad summam ferocitatem redegerunt; qui servitiis Dominorum fessi, novo sub regimine libertatem sperant; imo, qui signa ediderant, quan- tum ipsis Dominatus exercitium displiceret. Cui vitæ

vitæ generi magis inimica absoluta potestas? Nul-
lum enim imperium libertatem naturalem angusti-
oribus circumscribit limitibus. Facilis inde conclu-
sio: eos, qui incommoda absoluti regiminis propria
experientia sentierunt, nec aliam ob rationem pa-
triam deserunt, nisi ob spem vitæ liberioris, ac ad
hunc finem obtinendum prædonibus latronibusque
se associant; eos etiam, qui rapinarum assueti, omnis
fere correctionis & gubernationis sunt impatientes,
novum molestiusque jugum non suscepturos. Non
obstat: eos, qui aliis ex regionibus sponte Romanam
civitatem acceptarunt; non absolutum imperium sed
tyrannidem declinasse, quæ tum suam patriam con-
culcabat. Ignorabant enim illi ipsi, quodnam ge-
nus regiminis machinetur Romulus; eruditi etiam
suis periculis fuere, quam facile in tyrannidem
verteretur despoticum Imperium. Accedebant pau-
peries & mala nascentis reipublicæ, quæ arcere fa-
tis a civitate poterant omnes, qui famam & quietem
amabant, nisi satis persuasi viuant novam reipublicæ
hujus formam, priori fore meliorem & tolerabilio-
rem. Ceterum tyrannis h. l. idem est quod potestas
absoluta. Græcorum sensu hoc vocabulum accipit
Dyon. Halic. origine Græcus, his tyrannus erat o-
mnis qui solus regnare cupiebat. (nn) Adhæc tyran-
nidem, paucorum potentia legimus oppositam.

(nn) Corn. Nepos in Mil. Cap. VIII.

XXVII.

Alterum argumentum probabile suggerit no-
bis: *Regis electio.* Non successivum, sed electitium & acceptum a
D *Regis electio
hujusque so-
lennitates.
popu-*

populo & Senatu regnum erat, quod Romanorum Principibus concedebatur. Quod jus, quanta libertate penes populum fuerit, ex Servii Tullii verbis cognoscimus, Tarquinii superbi criminationibus oppositis. Ita enim Servius: *populus Romanus*, inquit, "non patris heredem, sed virum principatu dignum" *reipublicæ moderandæ* proposuit, sic existimans, *penam* deberi propriis Dominis, regnum vero non "nisi probatis suo iudicio." (oo) Fuere & ritus solemnes, quibus in eligendis Regibus utebantur. Mortuo sc. Rege, regia potestas tempore interregni, devolvebatur ad Senatum; hic jus, novum Regem denominandi tradit populo, populus reddit Senatui; jam Interreges creantur, qui electos a Senatu Reges concioni in Comitibus nunciant, & populi confirmationem expectant. (pp) Hic mos statim post Romuli obitum introductus, ad Servii Tullii regimen viguit. Ultimus Tarquinius primus fuit, qui contemptis avitis ritibus, violenta manu coronam sibi imposuit. (qq)

(oo) Dyon. Hal. Lib. IV. Cap. XL.

(pp) idem Lib. II. Cap. LVIII. & Livius, Dec. I. Lib. I. C. 17.

(qq) Livius Lib. I. Cap. 47.

§. XXVIII.

*Unde rursus
ad potestatis
limitationem
concluditur.*

Sat verisimile hoc nobis visum est argumentum, quo limitata potestas Regibus R. asseratur. Illi, penes quos est facultas, Regem quemlibet sibi constituendi, illi, qui Principem non eligunt, nisi probatum suo iudicio: (§. 27.) iidem & quascunque conditiones, cum fascibus tradendis libere connectunt, quas,

qvas, nisi refuso regimine, novus ille Dominus negligere non potest. Qvi idem jus, qvovis Rege mortuo recipiunt, illis non injuria arcadicum ingenium adscribitur, (rr) si potestatis abufum uno sub Rege experti, prohibere illum futuro in regimine, obliviscuntur. Romanos sua reipublicæ forma legimus fuisse contentos, mutationemqve omnem introducendam abhorruisse: (ss) concludamus, Romanos abufum potestatis non metuisse, limitatum existisse suorum Regum imperium. His accedit Romanorum ferocitas, & absolutæ potestatis impatentia (§ 25.26.) Si argumentum utrumqve conjungimus, magis, quam probabilis efficitur hæc nostra de limitato Regum R. regno conjectura. Comprobant idem consuetudo gentium, & historiarum narrationes. Vidimus enim plerumqve, regnum electitum, minus esse absolutum. Hornius (tt) & Ill. Gundlingius (uu) ei despoticum imperium plane denegant, qvi favore populi ad solium regium ascendit. Cui tamen sententiæ in omnibus accedere non possumus, cum nulla sit contradictio, Regem eligere, eundemqve plenaria potestate munire; uti etiam Gudlingium alibi (vv) sua asserta invenimus limitasse. Ceterum ipse Tarquinius superbus, qvi absolutam sed injustam potestatem machinabatur; atroci illo obtinendi Dominatum modo, satis declarat, quantum despotico regimini infesta sit electio; hinc contempta plebe, contemptis etiam Patriciis, confusisque legibus ac moribus patriis, principatum, in manifestam vertit tyrannidem. (ww)

(rr) Titius in observat. ad Puffend. off. hom. & civis Lib. II. Cap. IX. §. 6. ita loquitur: Cum absoluti regni abusus

nimis pateat. inde ejus prærogativa non est asserenda, sed dicendum potius, quod limitatum rebus humanis melius conveniat, ut forte asserendum sit, *nunquam regnum aliquod absolutum libera voluntate, nisi forte ab aliquo arcadici ingenii populo esse constitutum; sed ejus generis imperia violentis & callidis machinationibus esse introducta.*

(ss) Dyonis. Halic. Lib. II. Cap. LVIII. & Livius Lib. I. Cap. XVII. in variis voluntatibus, Regem tamen omnes volebant.

(tt) Hornius in Dissert. ad Boxhornii Inst. Polit. Lib. I. Cap. III. ad thes. 3. Omne regnum, inquit, electivum, est limitatum.

(uu) Gundlings Discours über die Europäische Staaten. P. I. Cap. 2. §. 61. Wer auf den Thron steigt, favore populi, ohne daß er ein Recht dazu habe, der regieret nicht despotisch oder arbitraire.

(vv) ibidem P. I. Cap. 3. §. 40. Man kan einem Könige auch bey der Wahl freye Macht geben. conf. Grotii Jus B. & P. Lib. I. Cap. 3. §. X. n. 5.

(ww) Verba sunt Dyonis. Hal Lib. IV. Cap. XLVIII. conf. Livius Lib. I.

§. XXIX.

*Comitiorum
Senatorum-
que constitu-
tio & finis.*

Si absolutæ potestatis indicium est, libera voluntate ordinare cuncta, ac introducere quicquid placet; (§. II. seq.) illa ratio publicandi leges, quæ usus Numa Pompilius, (xx) illæ ambages, fictiones illæ, quibus valorem earum insinuare civibus laborabat, ansam præbet conjecturis: Regum imperium existisse minus absolutum. Sed mittamus probabilia, certiora quæramus: Horum principium est, ut primam reipublicæ faciem ante omnia delineatam sistat.

stamus. Romulus, jactis novæ urbis fundamentis, civibus suis, quam regiminis formam amarent, proponit, se sententiam plurium ratam habiturum spondet. Unanimi jam suffragio Rex creatus incipit reipublicæ suæ laudabilibus constitutionibus consulere; in his præcipua: populi divisio. Cives cuncti in Tribus, in Curias, in Decurias separantur, singulis præficiuntur procures, Tribuni, Curiones, Decuriones; ex omnibus illi seliguntur, qui dignitate & opibus reliquis eminent, hi Patricii; ex Patriciis centum, qui prudentia & experientia reliquos antecellunt, hi Senatores adpellantur. Ejusmodi divisionis generalis utilitas finisque primarius est comitiorum celebratio. (yy) Patricii & Senatores creantur, ut essent, quibuscum Rex rempublicam administraret. (zz)

(xx) Dyonis. Hal. Lib. II. Cap. XLI. XLII. Livius Lib. I. c. 19.

(yy) L. 2. §. 2. D. de Orig. Juris ubi: deinde aucta civitate, ipsum Romulum traditur populum in XXX partes divisisse, quas partes Curias adpellavit; propterea, quod tunc reipublicæ curam per sententias partium earum expediebat.

(zz) conf. Dyonis. Lib. II. Cap. VII. seqq. it. Einl. in die Röm. Historie. P. I. Cap. I. §. 7. it. Nieuport in explicat. rit. Rom. Sect. I. Cap. I. sq.

XXX.

Comitia, quatenus in regno Principis, aut Procerum regimine, publica negotia, propria Majestati tractant, quatenus etiam necessario celebrantur, derogant potestati absolutæ. (§. 10. 19.) Primis statim reipublicæ Romanæ annis celebrantur comitia; (§. 29.) sed constat inter omnes, ac mox uberius docebitur, in illis de summis negotiis cognovisse populum; Re-

*Novum in-
de pro probā-
do themate
argumentum*

ges ergo sine horum sententiis libere quædam præcipere non possunt, Reges de salute publica, certis in negotiis, non nisi consentiente populo disponunt, Reges, ad comitia celebranda obligantur. Repugnat hoc absolutæ, (§. 17.) convenit limitatæ potestati; (§. 24.) natura igitur comitiorum Romanorum, absolutum regimen Regibus denegat, adferit restrictum. Atque ut eo minus dubitari possit, vera esse, quæ de juribus comitiorum R. adduximus; Manutii & Sigonii utar auctoritate, eo minus suspecta, quod utrumque inter thematis nostri adversarios (§. 1.) relatum cernimus. Et Sigonius quidem "Curialis comitiis, inquit, Reges omnes & ceteri Magistratus, ut Quæstores &c. creati, pariterque judicia de capite facta & leges omnes usque ad S. Tullium Regem sunt jussæ, qui sc. eorum loco centuriata introduxit." (a*) Unde Manutius magnam, imo summam potestatem populo Romano, ab ipso statim urbis initio, tribuere non dubitat. (b*) Adeo certum est Comitia illa, non solennitatis, sed necessitatis causa fuisse celebrata. Quantum etiam in genere comitia absolutæ potestati credantur inimica, ex omnis ævi historiis addiscimus. Experimur, solam populi congregationem despoticis Principibus videri infestam; Experimur, abrogari comitia, ubi absolutum imperium inducitur; et rara nostris temporibus erunt exempla Monarchiæ, in qua simul vigent comitia. Tarquinius superbus, quantum civium conventiones Dominatui suo obessent, politica crudelitate considerans, cæcus omnes, vel in urbe vel in agris instituendos, uno edicto in posterum vetuit, ne, ut ait Dyonisius (c*) multis in unum

locum coeuntibus, arcana de convellenda tyrannide inirentur consilia. Et Tiberius populum omni, quæ ipsi remanserat libertate orbaturus, comitia e campo ad Patres transtulit. (d*)

(a*) Car. Sigonius de antiquo Jure Civium Rom. Lib. I. Cap. XVII.

(b*) P. Manutius De Comitiis Cap. I.

(c*) Liu. IV. Cap. L.

(d*) Tacitus Ann. I. Cap. XV.

§. XXXI.

Populo Romano, in Comitiis congregato, maximam partem Populo R. competit facultas ferendarum legum. Dyonisius, munia populi a regiis separans, hoc ipsi jus verbis expressis tribuit. (e*) Dicta, alio confirmat loco, (f*) ac tanta quidem emphasi, ut licet ille solus existeret, quem pro themate confirmando allegare possemus, sufficientem, imo abundantem ejusdem probationem continere, censendus sit. "Prærogativa ea" (ita loquitur Dyonisius de privilegiis populi) sita erat in comitiis, ubi de maximis negotiis decernit populus; dixi vero & antea quod trium rerum, maximarum illarum & summe necessariarum penes populum ex prisco instituto fuerit, quas inter & hæc: leges confirmandi & abrogandi." (g*) Dyonisio jungimus Pomponium; qui ubi primum generaliter faciem Rom. reip. sub Romulo depinxit, Regem hunc dicit, curam reipublicæ per sententias partium expediisse, & ita leges *Curias* ad populum tulisse (h*) h. e. ut recte explicat Dyonisius Gothofredus: (i*) "Romulus" non simpliciter promulgavit, sed rogavit si placerent; (k*) ad eundem fere modum, quo libera jam re-
publi-

publica Consules, Tribunos plebis, aliosque Magistratus, publicasse leges novimus, (l*) nisi quod illis minus quam Regibus hoc in jure licuerit: erat enim hisce proprium, suam sententiam de iis primum exponere, (m*) quod tanta quidem arte perficere cognoverunt, ut nusquam legamus, suæ voluntati a concione fuisse contradicendum. Ceterum facultas hæc non contemnendo gradu populo competiit, adeo ut quicquid is statuerit, illud Decreti & iussi nomen acceperit. Verba ex Dyonisio mox adducta corroborant prius. Idem auctor & posterioris exempla supeditat. Rex Tarquinius Priscus, nova illa Majestatis insignia non statim admittit, sed ad Senatum populumque Romanum defert: *juberentne* an ista sumeret. (n*) Et Tarquinius superbus, nec *jussu* populi, nec auctoribus Patribus, sceptrum sumsisse dicitur. (o*) Populus itaque Romanus in partem hujus juris erat vocandus: Reges ergo eodem pro lubitu uti non poterant; Eorum hinc imperium non fuit absolutum, (§. II. 18.) fuit limitatum, (§. 20.) ita quidem, ut, nisi suffragiis populi accedentibus, leges ferre nullas potuerint.

(c*) Lib. II. Cap. XIV.

(f*) Lib. IV. Cap. XXIV.

(g*) conf. Einl. in die Röm. Historie. P. I. Cap. I §. 7.

(h*) L. 2. §. 2. D. de O. I.

(i*) in notis ad h.l.

(k*) conf. Ill. Strykius in Præc. Jurisp. Cap. I. §. III.

(l*) P. Manutius de Leg. Rom. Cap. XXXIII. Cellarius in Brev. ant. Rom. Cap. VI. Sect. IV, §. I. Strykius c. I. §. XII.

(m*) Dyonis. Lib. II. Cap. XIV.

(n*) idem Lib. III. Cap. LXXXV.

(o*) Livius. Lib. I. Cap. XLVII.

§. XXXII.

§. XXXII.

Novum nobis argumentum præbet: *jus bellum Nec non Jus pacemque decernendi, populo eodem fere gradu, quo prius, (§. 31.) con-bellumpacem cessum, Regibusque eatenus negatum.* Clarum & duplex hu-que deter-jus rei adfert testimonium Dyonisius; (p*) confir-nendi. mat Livius. (q*) Populus scilicet Romanus, coactus in comitiis, antea quidem curiatis, sed dein centuriatis, proponente Rege, statuit vel negat, huic vel illi vicino arma esse inferenda, & quousque bellum continuandum sit, disponit; pacem decernens, declarat: quando, quibusque sub conditionibus quies & amicitia sit restituenda. Rex igitur, quatenus illo jure destituebatur, nec indicere bellum pro lubitu, quando quibusque voluerit, nec continuare, nec finire, libere poterat. Quod quidem se non minus ad externos, quam subditos, extendebat. Ex his sc. non poterat, quot & quando ipsi placebat, designare milites, nec illis, nisi ad certum tempus, certa que ratione, pro arbitrio uti; quod tum demum evidentius adparebit, ubi potentiam Regum restrictam demonstrandam aggressi fuerimus. Ceterum quis dubitat positis hisce principiis, Regum potestatem etiam hoc ex capite pronunciare limitatam? (§. 13. 21.) Quamvis vero Romulus, populum hujus juris ex suo tantum arbitrio participem reddebat, ut hic prius bellum & pacem decernere non potuerit, nisi Rex permisisset; (r*) fuit tamen statim post eum Numa, qui quod Reges in hoc Regale huc usque sibi reservatum habebant, fere omne tradidit Fecialibus, quorum præcipuum erat, cavere, ne populus Romanus injustum fœderatæ civitati inferret bellum. (s*) Scilicet

cet religiosus ille Numa, non tantum omnium consensu bellum suscipiendum putabat, sed & Senatum in ejus partes volebat adscisci, ut expresse Caduceatores Senatui committunt, ut peractis omnibus caerimoniis, si velit, bellum decernat. Sed non eo etiam contentus, singularem Magistratum, religione & justitia conspicuum constituere curat, qui, ne qua in illis decretis injuria hostibus fieret, cave-
ret, imo qui & pacem & bellum sancitum, irritum plane pronunciaret, nisi sacratis legibus utrumque fuerit conformatum. Cum vero illæ leges a R. Regibus præsertim dirigebantur, admirabilem quandam inter omnium munia intuemur connexionem & harmoniam. Neque enim Rex sine populo, neque populus sine Senatu, neque Senatus sine Fecialium adprobatione, bellum juste inferebant; ac hi Feciales rursus sub inspectione generali Regum erant, quibus cura sacrorum suprema incumberebat. (s*) Quis dubitat, sapientem & felicitatis magnæ frugiferam fuisse formam reipublicæ Romanæ, a Regibus directam?

(p*) Dyonisius Lib. II. Cap. XIV. & Lib. IV. Cap. XXIV.

(q*) Lib. I. Cap. XLII. Servium Tull. dicit: Censum instituisse, rem salutarem tanto futuro imperio, *ex quo belli pacisque munia*, non viritim ut antea, sed pro habitu pecuniarum fierent.

(r*) Dyonis. Lib. II. Cap. XIV. quæ tamen verba: *si Rex permisisset* Lib. IV. Cap. XXIV. ubi jura populi repetuntur, omissa sunt.

(f*) Dyonis. Lib. II. Cap. LXXIII. LXXIV.

(s*) Idem Lib. II. Cap. XIV.

§. XXXIII.

Reges Jus
dicunt legi- Justitiæ administratio regalis & absoluta, tria hæc capita, præcipua ea & maxima complecti nobis vide-

detur: Jurisdicendi facultatem generalem & eminentissimam; Libertatem & immunitatem ab omnibus publicis rationes reddendi necessitate, omniqve accusatione; & extremam denique provocationem. (§. 14. 15. 22.) In his tribus, quantum Romanis olim Regibus licuerit, quantum non licuerit, diversimode pronunciandum est. Et facultatem quidem jurisdicendi, integram fere & salvam Regibus invenimus relinquendam. Romulus gravissimarum injuriarum cognitionem sibi reservat, causas leviores permittit Senatui, ita tamen, ut simul provideret, ne quid in judiciis peccaretur, legum etiam, morum patriorum, & omnis juris naturalis se custodem gerit; (t*) ut in illo justitiæ exercitio, merito ipsi summa potestas (u*) tribui, hocqve respectu, respublica manu Regis gubernata, dici possit. (u*) Neqve Servius Rex de Regia potestate dimidium detraxisse statim dicendus erit, (v*) quod privata judicia, omnia fere, in Senatum transtulerit, sibi non nisi publica conservans. (w*) Non enim eo ipso suo juri de reliquis cognoscendi renunciat, sed minuit regium onus. (x*) Et quamvis Dyonisius Auctor sit: 'T. Hostilii sub regimine, capitalis judicii potestatem populo fuisse concessam; (y*) hanc tamen nec universalem fuisse, nec regiis juribus multum fuisse adversariam, circumstantiarum accurata consideratio docet. Erat nihilominus regio huic juri, perpetua quædam & quasi tacita limitatio adposita: scilicet, *ut legibus publicis, suas sententias conformarent.* Leges enim universales, & quasi fundamentales justitiæ, promulgabantur in comitiis: (§. 31.) harum legum Rex non nisi custos & executor exsistebat, hisce suam voluntatem dirigeret,

ret, requirebatur; Erat ergo hac in parte voluntas Regis in administranda justitia, limitata. (§.14.II.) Tarquinius ultimus, ex ea præprimis ratione, odiosum illud superbi nomen dicitur consecutus, quod litium controversias, non ex jure, sed suis ex moribus i. e. suo arbitrio, posthabitis avitis popularibusque legibus, decernebat; (z*) sed quis est, qui hancce libertatem absoluto Principi illicitam audet interpretari? (conf. §. 8. cit.)

(r*) Dyon. Hal. Lib. II. Cap. XIV.

(u*) L. 2. §. 14. D. de O. I.

(v*) L. 2. §. 1. D. de O. I.

(w*) Dyonis. Lib. IV. Cap. XXIX.

(x*) Conf. Puffendorff. de forma reip. Rom. §. 6.

(y*) Lib. III. Cap. XXVII.

(z*) Idem Lib. IV. Cap. XLVIII.

§. XXXIV.

A Regibus non impossibilis ad populum provocatio; possibilibus, Eorum accusatio.

Efficientiori tamen ratione ad justitiam rite observandam, legesque publicas colendas obligabantur Reges, introducta ab ipsis ad populum provocatio, dataque aliis permissione, Eos, certis in causis accusandi. *Provocationem a Regibus ad populum fuisse* Cicero dubitare nos non finit qui (aa*) expressis verbis, hocce populo privilegium addicit. Confirmant idem Livius (bb*) & Dyonisius. (cc*) Damnare Horatium, patriæ liberatorem, sed sororis parricidam dubitat T. Hostilius, liberare eundem facinoris gravitas prohibet; suo ergo jure in Duumviros (dd*) translato, Horatio ab his permittit ad populum appellationem. Evidens inde conclusio, potestatem Regiam absolutam non fuisse. *Regem denique etiam accu-*

sare,

sare, non adeo fuisse prohibitum, imo & pœnas civiles Eundem dare potuisse, fat claris exemplis commonstratum accepimus, ob suam singularitatem merito hic referendis. Nævius Augur, ob artis suæ peritiam & exhibitam in ea felicitatem clarus, contradicere audet Tarquinio Prisco, qui utili quidem, sed novo tamen & legibus fundamentalibus alieno instituto, ad veteres Equitum Tribus, novas addere, animo proposuerat. Nec evertere sua auctoritate hominis calliditatem potest Rex, sed citatum ante publicum in foro tribunal, editis ab hoc novis suæ artis speciminibus, tenetur absolvere. (ee) Hoc Augure repentina morte e medio sublato, Anci Martii liberi, ipsum Regem cædis illius reum fingunt, commovent suis orationibus magnam populi partem, qui iniquissime hunc casum fert, & solemni processu instituto non Regem modo cogit venire in forum, sed & accusatorum instinctu, pellere Eum tanquam impurum conatur. Ipse jam Tarquinius, formali defensione, calumnias tenetur diluere & a populo expecttare absolutionem, postquam suus gener ad misericordiam flexerit Romanos. (ff*) Dum etiam Dyonisius asserit, accusatores illos reliquo populo persuadere non potuisse, ut Eum regno ejicerent, tacite facultatem populo concedit, dignitate sua Regem privandi. Servium Tullium accusat gener Tarquinius; agnoscit Rex judicem litis Senatum. (gg*) Sed audita accusatione summa modestia excipit forum, (hh*) & populo criminum sibi obsectorum examen committit, cujus sententiam validam fatetur, quæ absolvatur, quæve condemnetur. (ii*) Nemini remaneat dubitatio, Regem obligari variis modis, Regi pœnas di-*

Etari potuisse ; Regum imperium extitisse limitatum.

(aa*) Cicero, apud Senecam Epist. 108. conf. Dyonis. Gothofr. in notis ad l. 2. §. D. de O. I.

(bb*) Livius Lib. I. Cap. XXVI.

(cc*) Lib. III. Cap. XXVII.

(dd*) de Duumviris his conf. P. Manutius De Leg. Rom. Cap. IV. & Franc. Hotomannus Lib. I. voce Duumviri.

(ee*) Dyonis. Lib. III. Cap. XCIV.

(ff*) idem Lib. III. Cap. XCV.

(gg*) idem Lib. IV. Cap. XXXVII.

(hh*) idem Lib. IV. Cap. XLI.

(ii*) ibidem. conf. etiam Livius Lib. I.

§. XXXV.

*Jura Senatus
et idem Re-
gis potesta-
tem limitant*

Qui, quæ prolata hucusque, attenta mente considerat, is jura populi, non inania & in speciem honoris tantum adhibita vocabula, interpretabitur, sed sufficientia, quibus Regia potestas limitari potuerit. Cavebit vero simul, ne restricta plebis potestate in absolutam conversa, ex regulari & simplici forma Rom. reipublicæ, mixtam fingat & irregularem. (§. 2. 3. 4.) Cum vero, mox post ortum & confirmationem reipublicæ, constitutum fuisse Senatum constat, cum huic una cum magna dignitate, varia simul concessa jura, quæ Regum imperium novis limitibus nobis videntur circumscribere, in illis colligendis enumerandisque merito jam occupabimur. Generale Senatus munus fuit : *una cum Rege administrare civitatem.*

(kk*) Quod, quæ ratione accipiendum sit, his verbis declarat Dyonisius : (ll*) "Senatui dignitatem & po-
te-

testatem hanc addidit, ut is, de quibus a Rege ad ipsum deferretur, de his decerneret, & ferret calculum, *ita ut semper obtineret plurimum sententia.* Si ex munibus Regis, hoc notamus, Ipsum, *quod pluribus placuisset ratum semper habuisse*, quanto gradu hæc facultas Senatui propria fuerit, comprehendimus. Si quærimus, quænam illa fuerint, de quibus a Rege ad Senatum, vi fundamentalium legum, deferendum fuerit? hæc nobis datur responsio: "Senatus primæ sunt partes in *omnibus* negotiis publicis," (mm*) h. e. Rex introducere aut nihil, aut parum admodum potest, quod publicum interesse concernit, nisi prævia consultatione Senatus, quod plures decernunt id valet, id confirmandum, id observandum a Rege. Hinc Brutus, de instituenda, ejectis jam Regibus, nova reipublicæ forma, cum amicis deliberans: "futuros Magistratus, inquit, *oportet omnia ex Senatus Consulto decernere, ut Reges factitarunt*, nec quicquam sine illis agere, *sicut nostri majores.*" (nn*) Tarquinius superbus hac quoque in re primus, ac hac potissimum de causa tyrannus fuit, quod traditum a prioribus morem, *de omnibus Senatum consulendi* solverit, ac domesticis consiliis rempublicam administraverit. (oo*) Hanc Senatorum auctoritatem ad limitandum regnum fuisse destinatam, & adhibitam, Dyonisius disertis verbis defendit. (pp*) Hanc enim institutionem a Laconica republica desumptam profitetur, adiiciens: neque Lacædæmoniorum Reges, sui fuisse arbitrii, ut quicquid vellent, facerent, sed penes Senatum, totam fuisse reipublicæ administrationem. Nulla sane, nisi hæc, fingi potest ratio, quæ auctorem ad hæc verba pronuncianda commoverit. Qvi justæ interpretati-

onis

onis regulas noverit, qui in sua connexionione asserta intuetur, is hanc auctori mentem fatebitur esse: Lacædæmoniorum respublica, nostræ civitati similis est in eo, quod utrinque regia potestas existat restricta, utrinque enim cernimus, magnam esse Senatus in negotiis publicis auctoritatem. Quare merito hunc nobis, cum Sigonio (qq*) de Senatu formamus conceptum: Romulus Senatores nominavit, quos ad consultationes de republica advocaret, quod senes fere & majores natu adscivit, *ad quos de summa republica referret, & ex eorum auctoritate omnia ageret.*

(kk*) Dyonis. Lib. II. Cap. XII,

(ll*) Lib. II. Cap. XIV.

(mm*) Ibidem.

(nn*) Dyonis. Lib. IV. Cap. LXXXIV.

(oo*) ibid, Cap. LXXX.

(pp*) Livius Lib. I. Cap. XLIX.

(qq*) Lib. II. Cap. XIV.

(rr*) Sigonius de antiquo Jure Civ. Rom. Lib. II. Cap. II.

§. XXXVI.

*Plura hujus
argumenti
momenta.*

Ut eo melius de magna Senatus Romani in negotiis publicis auctoritate convincamur, partes quasdam ejusdem singulariores, exponere conducet. Ac primo quidem loco, *quæ in comitiis populi, plurimorum suffragiis conclusa erant, ea Senatus Consulto, ut valerent, erant confirmanda;* (rr*) unde de novo concinnam omnium publicorum officiorum connexionem concludimus; neque enim ea expediri sufficienter poterant nisi Rex, populus, & Senatus, uno quasi suffragio consensissent, invalida plane, si unus, ex tribus hisce ordinibus, suum dissensum declarasset. (conf. §. 31. 32.) Inde
Ser-

Servius Rex, in suæ innocentiae & inculpatae vitae testimonium adfert: se ex earum legum præscripto reddidisse jura, quæ a Senatu, rata fuissent habitæ.

(tt*) *Ulterius; mortuo Rege, omnis potestas Regia in Senatum devolvebatur; qui tempore Interregni, more quidem Regis, sed ab arbitrio populi in quibusdam dependente, eam exercebat.* (uu*) *Senatus erat, Reges eligere, instruere, declarare, a populo deinceps confirmandos.* (vv*)

Atque hoc munus singularibus etiam juribus erat munitum, & effectus non contemnendos producebat. *Regem enim solemnī ritu non electum, Regem agnoscere juste recusabat.* Ita legimus obtinuisse in Servio, qui non auctoritate Patrum, sed plebis tantum favore, regimen impetraverat. Quam moleste suam imperii usurpationem tulerint Patricii, quæ inde Regi cum Senatu lites, quæ pericula, ex Servii Tullii vita addiscimus. (xx*)

(ss*) Dyonis. Hal. Lib. II. Cap. XIV.

(tt*) idem. Lib. IV. Cap. XLII.

(uu*) idem. Lib. II. Cap. LVIII. & Livius Lib. I.

(vv*) Dyonis. Lib. II. Cap. LVIII. & Livius Lib. I. Cap. XVII. XVIII.

(xx*) Dyonis, Lib. IV. Cap. XIII. sq.

§. XXXVII.

Licet Regibus in ipso bello summum datum *Ulterior* erat imperium, nec alius militiæ Romanæ majori *jusdem* auctoritate præfici poterat, (yy*) tamen, *quoties aliquid firmatio.* inter medias etiam hostilitates *exfurget, quod vel pacem ineundam concernebat,* vel in civitatis præjudicium ratione facili abire poterat; uti populi, (§.32.) sic & *Senatus adprobationes erant colligendæ.* Sic Romulus de captis urbibus quid statuendum, ad Senatum defert, &

F

dicta

dicta sententia, Senatorum expectat vel confirmationem vel emendationem, & postquam probarent Principis consilium, ex motivis plane naturalibus; tum demum dicitur Rex, hujus ordinationis executione, prudentiæ sibi acquisivisse laudem. (zz*) Raptæ e Sabinis Romanorum mulieres, cum vidissent, populos utrinque sibi cognatos, maximis periculis versari expositos, non Regi mentis suæ sensa aperiunt, sed Senatui, prolixa oratione cum P. C. egisse dicuntur; nec editum de super Regis decretum, sed Senatus Consultum. (a**) Tullus Hostilius, non solo suo mandato Trigemini illis pugnam pro Patria audet injungere, sed post institutam cum Optimatibus consultationem; & cum in ea plerisque visum esset, accipienda Fufetii monita, vocatos ad se Trigeminos, non suo sed Senatus nomine alloquitur: "Cum igitur hoc sit Senatus consultum (ita loquitur,) qui nec moleste feret, si hoc facere vereamini, nec exigam vobis gratiam habiturus est, si cognationi prætuleritis patriam, vestrum est deliberare, quid factu censeatis optimum," (b**) Idem Rex in apertam Albanorum seditionem, nec inquirere, nec debitum ipsis supplicium suo arbitrio inferre audet; sed instituto molesto in urbem reditu, dum una nocte, bis quadraginta stadia emensus fuerat, Senatoribus rem omnem denunciat; Quibus visum & æquum & necessarium, ut in facinoris auctores animadverteretur; ab iisdem Rex suæ sententiæ expectat ad probationem, quam impetrato plurium consensu, deinde exsequitur. (c**) Est adhuc ab eodem Rege luculentum nobis relictum exemplum, sententias Senatus diligenter a Regibus fuisse colligendas; & accurate exsequen-

sequendas, "Scitote (ita Tullius alloquitur Albanos)" cum proxima nocte, *totius confessus sententias colligerem, Romanis visum esse, ut urbs vestra diruatur.*" (d**) Studio cum præcipuis suis circumstantiis hæc testimonia a nobis prolata sunt, ut facilior & certior euadat conclusio, quam ex Senatus juribus (§.35.) jam deductam tradidimus.

(yy*) Dyonis. Hal. Lib. II. Cap. XIV.

(zz*) idem Lib. II. Cap. XXXVI.

(a**) idem Lib. II. Cap. XLVIII.

(b**) idem. Lib. III. Cap. XIX.

(c**) ibidem. Cap. XXXVI.

(d**) ibidem. Cap. XL.

§. XXXIIX.

Restant quædam adhuc Senatus privilegia, *Argumentorum contri-* quæ tot probationibus, nostram conclusionem suf-
fulciunt. Patriciorum ingenere erat: sacra curare, *nuatio &* Magistratus gerere, jus reddere, res urbanas obi-
re. (e**) Quæ munia Senatui in eminentiori gradu *conclusio.* competiisse, (§.35.) declarat. *Senatus Regi Triumphum de-* *vernebat,* hinc Tullus Hostilius dicitur ex Senatus Con-
sulto triumphasse, (f**) & a populo non minus quam
Senatu decretum legimus, (g**) ut triumphalis a Tar-
quinio Prisco pompa duceretur. Quod eodem fere mo-
do, quo libera jam republica contigisse, non est quod
dubitemus. (h**) Pari ratione, *Senatum æque ac populum de*
insignibus Regis, quæ ornamenti & dignitatis gratia ab Ipsis gere-
bantur, reperimus potuisse disponere. Tarquinius Priscus, non
admittit honores, ab Hetruscis mutuatos, antequam
Senatus & populus in id consenserint, id voluerint,
id iusserint. (i**) Tanta denique, ultimis in primis
Regum temporibus, Senatus fuit prærogativa, *ut*

Rex etiam apud ipsum potuerit accusari. Servius Tullius suo exemplo rem comprobat. (k**) Et expresse accusator Tarquinius, non passurum se, inquit, ut alio quam hoc foro, sua & Regis causa decidatur. (l**) Rursus, Servius, se illam cognitionem, de se scilicet suoque imperio, Patribus C. nunquam ademturum profitetur; (m**) quid illa sibi velint, ex (§. 15. 22.) facile perspicimus. Imo, quod omnium loco, Senatus *magno illo privilegio gaudebat, dignitate Regia Regem exuendi.* Hinc, calliditate Servii suam potentiam diminui sentiens, Regis huius imperium abrogare, novumque Regem voluit creare, nisi populi obstisset dissensus. (n**) (§. 36.) Idem Rex Senatorum esse dicit, a se Principatum reposcere, & iterum hanc facultatem & Senatui & plebi vindicat, dum "dicit: "nec plebs, nec Senatus, regno me pellere co-
"gitavit." (o**) Omnibus his rite consideratis, limitatum Regum regnum, Senatus juribus & auctoritate, necessario erit pronunciandum. (§. II. 12. 15. 22.) Nec audiendus est Plutarchus, (p**) qui omnibus hisce non obstantibus, Senatores ne quidem ad rempublicam gerendam fuisse adhibitos, imo nomen tantum & speciem honorificam, nullam auctoritatem, nullam publicæ potestatis partem, ipsis relictam, asserit. Unanimi omnium scriptorum ore, ac historiæ etiam verioris contradictione refutatur. Cognitum etiam a multis aliis fuit, quam parum ipsi, ejusmodi in rebus, fides haberi possit, cujus exemplum occurrit in der Einleitung zur Röm. Historie. (q**) *idem*

(e**) Dyonis. Hal. Lib. II. Cap. IX.

(f**) idem, Lib. III. Cap. XXVII.

idem

(g**) idem. Lib. III. Cap. LXXXIII.

(h**) Conf. Nieuport in Compend. Antiq. Rom. Sect. v. Cap. V. §. 12.

(i**) Dyonis. Lib. III. Cap. LXXXV.

(k**) idem Lib. IV. Cap. XXXVI. XXXVII.

(l**) ibid. Cap. XXXVIII.

(m**) ibid. Cap. XLI.

(n**) ibid. Cap. XIV.

(o**) ibid. Cap. XL.

(p**) Plutarchus in Romulo. Quam tamen sententiam sine omni examine adoptat Boxhornius, Dissert. Ima. de Imperio Romanorum.

(q**) P. I. Cap. I. §. 10.

§. XXXIX.

Uti summa potestas suo nomine est indigna, *Regibus*
 quæ libera potentia simul non est munita; (§. 16.) ita e *Roma. summa*
 contrario, penes quem potentiæ vires reperiuntur, *non fuit in-*
 is, licet potestate destitutus, exsequi suam voluntatem *tegraque*
 commoda ratione valet. Merito ergo liber potentiæ *potentia.*
 usus, summo imperio quasi vitam largiri credendus;
 ac ille Princeps, cui salua ea & integra relinquitur,
 licet aliis juribus destitutus, nihilominus, in effectu
 saltem, absoluta voluntate civibus præest. (r**) *Regibus*
 Quæ hætenus pro confirmando themate nostro in
 medium a nobis prolata sunt, maximam partem,
 restrictam potestatem Regum Rom. testantur. Osten-
 dunt scilicet, quid licuerit Regibus, quantum ipsis non
 licuerit; quid juste, quid vero injuste etiam a civi-
 bus postulaverint. Minus tamen cuncta hæc suf-
 ficiunt, si *imperium* absolutum ipsis denegandum.
 Sunt enim qui dicunt; licet quædam Iphis jura non
 in integrum concessa, quæ aliis Principibus despo-
 ticis

ticis solent competere, relicta tamen ipsis erat potentia, qua contranitente etiam civium & Senatus voluntate, nihilominus suum propositum exsequerentur, ut penes Reges essentia, penes alios umbra Imperii esset posita. (s**) Hos ut re ipsa potius, quam argumentis longe quæsitis refutemus, demonstrabimus: *Potentiam quoque Regum Rom. exstitisse limitatam*, nostro inde themati, ex ipsa sententia contradicentium, maximum robur conciliaturi. Cum igitur, potentiae usus, sufficienti militum numero & pleno in eos imperio, pecunia, & Magistratuum inferiorum constitutione, plerumque dicatur absolui; (§. 16) omnium respectu Regum Rom. imperium posse dici limitatum, evincere allaborabimus.

(r**) Licet vero (quod negari non potest) maximam Majestatis partem constituat potentia, ideo quod illa administrandæ reip. vires & auxilia suppeditat: (§. 4.) haec tamen ipsa, nisi sociam habeat potestatem, statim in injustam audaciam, tyrannidemque apertam degenerat. Ad imperium vere tale gerendum, non sufficit, facile introduci posse, quæ Principis voluntas decernit; Sed quo jure illa decernantur, illud maximopere considerandum venit. Invenit artem Tarquinius, potentia reipublicæ in suam libidinem abutendi, merito tamen tyranni gerit nomen, quod nullo jure id fecisse eum constat. Qui ergo justum & legitimum imperium tenere videri vult, is potestatem & potentiam conjunctam in sua gubernatione demonstret.

(s**) Uti loqui placet Autori der Einleit. zur Röm. Historie P. I. Cap. I. § 7.

§. XL.

Quod probatur, 1) ex li- Qui potentiam absolutam exercent, illi ante omnia militibus summo imperio præsent, requiritur. Hoc

Hoc munus præfenti quidem loco latiffime interpretandum, ut omnem plane, eamque liberrimam de militibus dispositionem contineat. Non fufficit in ipfo bello, potestatem gerere maximam, & ab illis, qui bellica officia exfequuntur, dum militant, obedirentiam univerfalem contra hostem exigere. Tale enim jus, a Principibus etiam Duci exercitus, & ab hoc Præfectis aliis concedi poffe, comprehendimus, experimur. Rex, cui supremum imperium in milites competit, non facultatem modo habeat populis aliis inferendi bellum & terminandi; (§. 13.) fed ex fubditis quoque quos & quot & quando voluerit, milites fcribendi, eis contra quemvis hostem utendi, imo civilia etiam negotia, contra cives, armata manu expediendi. (§. 18.) Quantum ex his Regi olim Romano non licuerit, declarandum eft. Quæfo, qui erant illi, qui militabant? Non exteri, fed qui ipfi civitatis juribus utebantur, neque enim primis illis temporibus, alii quam cives, militiae nomen dare poterant. Illi ergo cives, qui in comitiis de publicis negotiis disponebant, (§. 28. feqq.) illi, qui de bello & pace decernebant, (§. 32.) qui per plurimorum fuffragia, utrum pugnandum, quot & quanam & quamdiu pugnaturi fint, ordinabant; qui per confequens, fe ipfos ad militaria negotia libere fere determinabant. Cujus rei iterum evidentia adfunt testimonia. Dyonifius, (t**) exprefse de Romulo: "Ratus, inquit, utrumque absque altero imperfectum effe & quæverulum, non aliis terras colendas attribuit, aliis diripiendas, abigendasque res hostium; fed iisdem tam bellica, quam rustica iniunxit munia." Tullus Hostilius primum de Patriciis verba faciens, ad reliquos

*mitato in
milites im-
perio, & ne-
gata Ipfis de
re militari
libera dispo-
fitione.*

liqvos mox cives pervenit, de quibus his utitur verbis: "reliqua turba civitatis corpus est, & robur ac vires adfert, ad exsequenda Potiorum consilia. (u**)" Et quamvis Servius Centuriarum introductione, pauperes a militia excluserit, major tamen exinde sibi non accrevit potentia, sed effecit potius, ut penes eosdem essent, & consilia publica, & consiliorum sua potissimum ope exsecutio. (v**) Si hoc; si Rex cui & quando voluit, arma libere inferre non potuit, (§. 32.) & in aliis negotiis, aut Senatus aut populi consensus fuit requirendus; (§. 29. 35. seq.) si penes eosdem fuit eorum, quæ ipsi concluderant, exsecutio; Regi certe non liberum, quandocunque & quos ipse elegerat, ad arma sumenda cogere, quam ad quæ per reliquorum & suum suffragium erant destinati; multo minus eis aliquid præcipere, quod ad reliquos cives suppressivos tenderet. Ergo suas intentiones Rex per milites exsequi libere non potest; ergo de militibus libere non disponit; ergo *sua potentia, quoad milites, minus est absoluta* (§. 16.) Hoc adeo verum est, ut in illa historiæ parte nusquam inveniamus, civem contra civem arma sumsisse. Nec unquam forte Tarquinius despoticum Romanis jugum potuisset imponere, nisi horrenda arte, Comitiorum ordine turbato, exterorum ope & civium ejusmodi, qui civium nomen sceleribus suis jam dudum amiserant, populi jura paulatim suppressivum cognovisset. (x**)

(r**) Dionis. Hal. Lib. II. Cap. XXIX.

(u**) idem Lib. III. Cap. XV.

(v**) idem Lib. IV. Cap. XXV.

(x**) ibid. Cap. XLVIII. Conf. etiam Einsl. jur Rom. Historie P. I. Cap. I § 15.

§. XLI.

Pecunia non minorem partem in exsequendis publicis negotiis sibi postulat. Nulla fere in republica nominari potest constitutio, quæ tandem non, in hoc rerum gerendarum nervo, suæ introductionis quærat originem. Is igitur Magistratus, qui ejus abundantia præditus, magnam jam imperii partem videtur gerere. Et cum pecunia publica, seu ea, quæ ad reipublicæ utilitatem destinari debet per contributiones civium solet colligi, is, cui libertas est, quando & quantum ipsi placet, tributorum nomine exigendi, hanc potentiæ partem habet integram, præcipue si accesserit, libera de ea dispositio. (§.16.) Is contra, qui neque contributiones suo judicio, neque quando & quantum ipse vult, ordinare, neque de ærario publico pro lubitu disponere potest, potentiam eatenus habebit restrictam. (§.23.) Hoc est, quod de Regibus Rom. eadem fere ratione, quam de militibus, (§.40.) probabimus. Dubitari enim non potest, tributa prius exigere non potuisse, nisi quantum quælibet Tribus, quælibet Curia, & deinceps quælibet Centuria conferre debeat, in comitiis fuerit declaratum. (y**) Servius Rex non primus hunc modum publicas pecunias colligendi introduxit, sed instituto censu, constitutisque inde Centuriis, in ordinem magis æqvabilem reduxit, cum antea in oneribus publicis conferendis, minus adcurata fuerit observata proportio. (z**) Jam, cum de bellicis negotiis decerneret populus; (§.32.) cum etiam in pace, multesimam haberet publicæ administrationis partem: (§.28. seq.) (a*) penes ipsos cives erat cognitio,

nitio, quantum pro præsentī rerum statu sit contri-
buendum, Regi vero ea facultas negata, suaque
voluntas, etiam hoc in passu, civium vo-
luntati conformanda. *Ergo Regis circa pecuniam publicam
potestas est limitata; ergo ejus potentia restricta (§.16.23.)*

(y**) Einleit. zur Röm. Historie Part. I. Cap. I. §. 7.
p. 15.

(z**) Dyon. Hal. Lib. IV. Cap. XXIII. seqq. & Livius
Lib. I. Cap. XLII.

(a*) Verba sunt ipsius Dyonisii Lib. IV. Cap. XXV.

§. XLII.

3) Ex minus
libera de æ-
rario publico
dispositione.

Non autem in exigenda tantum, (§.41.) sed & in
administranda publica pecunia Reges plenam libertatem minus habuisse,
ex rationibus sat probabilib⁹ colligitur. Erat hoc Qvæ-
storis officium, ut circa ærarium publicum curas im-
penderet; injunctum ipsi pecuniam accipere, expen-
dere, & deinceps in tabulis accepti & expensi rati-
ones exhibere. (b*) Ejusmodi autem Qvæstorum
antiquissimus, & pene ante omnes Magistratus est
origo. Romulum jam & Numam binos Qvæstores
habuisse constat, populi sc. suffragiis electos. (c*)
Regis ergo circa administrandum ærarium parva e-
rat potestas. Et cum Qvæstores suum officium ac-
ceptum ferebant populo, credibile admodum, eum,
cui de civium bonis administrandi facultas data, ab e-
orum quoque mandatis dependisse, per consequens,
rationes populo in Comitibus fuisse redditas. Hanc
nostram, de negata Regibus ærarii administratione
sententiam, singularia historiæ momenta confirmant.
Si enim Rex pro lubitu civibus tributa imperasset, aut
si liberam eorum dispositionem concessam sibi habuis-
set, privati cujusdam subsidiis & muneribus non
in-

indignisset. Sed legimus Tarquinium Priscum, Anci M. Regis sibi parasse amicitiam, datis muneribus, quibus Regem maxime indigere sentiret; & suppeditatis ad bellicos usus pecuniis. (d_{*}) Erat etiam Regibus sua agri portio assignata, ex qua alimenta peterent, ex qua dignitatem tuerentur, ut opum adfluentia ad cives suos supprimendos, vix, ac ne vix quidem potuerint abuti. (e_{*}) Non itaque Reges Romanos potentes adeo dici posse, ex dictis facili modo inferemus.

(b_{*}) Franc. Hotomannus De Magistratibus, Rom. Lib. I. voce: *Quæstores*. & Nieuport Comp. Antiq. R. Sect. II. Cap. VII. §. 2.

(c_{*}) L. unica. pr. D. de Off. Quæstoris,

(d_{*}) Dyon. Hal. Lib. III. Cap. LXXI.

(e_{*}) idem. Lib. III. Cap. II.

§. XLIII.

Publica confilia tandem exsequuntur, Magistratibus inferioribus, ut hi merito ad Principis potentiam referri possint. (§. 16.) *Quod quidem Regale Romanum in republica maxima ex parte populo fuit relictum.* Erat enim populi, Magistratus quoscunque creare, & abrogare, ipsis sui officii regulas præscribere, (§. 31.) ab ipsis gesti muneris rationes postulare. Duplex, clarissimusque Dyonisii locus, omnem de hac redubitandi materiam excludit. Inter munia plebi competentia primum hoc: Magistratus creare. (f_{*}) Et ut minus de illo dubitemus, repetitum illud exhibet emphatica dictione, dum inter maximas & summe necessarias res primo loco proponit, facultatem Magistratus creandi, tam domi, quam militiæ. (g_{*})

4) *Ex jure Magistratuum creandorum, populo competente.*

Traditum etiam ex alio plane fonte accepimus exemplum, de vero hujus juris exercitio. (§.42.) Habuit Romulus, habuerunt sequentes Reges, Quæstores, non sua voce, sed populi suffragiis creatos.(h.)* Ex quibus Ulpiani verbis, Dyonisius Gothofredus commode infert:(i.)* lege Regia populum non omnem omnino Principatum in Regem transtulisse. Quam optime vero hac potentia limitata, omnis limitationis finis obtineatur, (§.10.) facili ratione concipimus. Si enim Rex nullas fere dignitates, nisi aliorum judicio probatas confert; fieri non potest, ut seditionis, suæque factionis hominibus collegia repleat, qui sua tantum commoda, & ob hæc, Regis sui tyrannidem, cum interitu publicæ salutis, implere allaborant. Hic enim solet esse fons omnis calamitatis, quæ cives suppremit, omnisque tyrannidis. Hoc sibi datum putabat remedium Tarquinius Superbus, despoticum in Romanos imperium machinans. Abrogatis enim comitiis, Senatorumque numero sua crudelitate diminuto, Senatum alium ipse instituit, amicosque suos in vacua loca supponit. (k.)* Adeo certum est, limitatam Magistratum nominationem, limitatam testari potentiam. (§.16.22.) Quare vero jus hocce non totum tribuamus populo, illud quidem ex sufficientibus rationibus supra (§.5.) declaratum est. Si dicendum, quod res est, deesse nobis videntur multa historiæ momenta, ut, quantum quidem optaremus, perspicua & adæqvata omnia exhibere non valeamus. Illud tamen indubitatum ex omnibus circumstantiis credimus: *neque Regem sine populo, neque populum sine Rege creare Magistratus potuisse.*

Dyon.

- (f_{*}) Dyon. Hal. Lib. II. Cap. XIV.
 (g_{*}) Lib. IV. Cap. XXIV.
 (h_{*}) L. un. pr. D. de Offic. Quaest.
 (i_{*}) In notis ad illam legem.
 (k_{*}) Dyonif. Lib. IV. Cap. XLIX.

§. XLIV.

Sufficientibus argumentis thema nostrum cor- *Leges funda-*
 roboratum credimus. Licet singula per se non ejus- *mentales,*
 dem sint firmitatis & valoris; conjuncta tamen cum *status Ro-*
 aliis, ac præmissis circumstantiarum omnium exami- *mani subRe-*
 ne, officio suo satisficient. Ut ut igitur statim limitatum *gibus.*
 efficitur Imperium, unico tantum absolutæ pote-
 statis criterio absente; (§. 18.) præstabit tamen, ex
 omnium argumentorum conjunctione universalem il-
 lam conclusionem derivare: *Reges Romanos, non*
nisi limitato imperio, civitati suæ præfuisse. (§. 24.)
 Illud vero certissimum est, eum cui contrarium
 magis placet, per singula ire, ac uniuscujusque
 probationis falsitatem speciatim ostendere debere, si
 quidem suis dictis fidem habendam optat. (§. 18.)
 Ceterum, si quis fundamentales leges primi status
 Romani desideraret, ipsi Dyonisius fere satisfacit,
 ubi Regis Senatus & populi munia pertractat. (1_{*}) Dum
 vero potiora argumenta jungimus, hanc inveni-
 emus fuisse reip. Rom. tum temporis faciem; de
 qua tamen illud repetendum putamus, quod in fine
 (§. 43.) monendum duximus. Rex legitimo modo,
 patriisque ritibus electus, (§. 27.) confirmatusque
 per auguria, (m_{*}) omnem suam potestatem & dignita-
 tem ex populi Senatusque manibus accipiens, omnia
 utriusque jura & privilegia confirmat. Conceditur
 G 3 ipsi

ipsi una cum supremo honore & Majestatis decore, totius reipublicæ administratio, & generalis in singula inspectio ac ordinatio. Qua tamen ne abutatur, negotia præcipua cum Senatu, cum populo conferat, ejusque expectet adprobationem. Hæc, cum expediri melius non possint, quam utroque publice congregato, Rex Senatum conuocare, celebrare comitia, obligatus esto. Res, in quibus ordinum reliquorum consensus necessario accedat, sequentes sunt: si qua lex publicum civium interesse concernens, ferenda, si quod bellum inferendum, si restituenda pax; populi prius suffragia Regi erunt colligenda (§. 51. 32.) quod his conclusum, illud ut confirmetur, devoluatur in Senatum. (§. 36.) In decernendis præterea bello & pace, Fecialium accedat adprobatio, Caduceatorum annunciatio, legisque consensus. (§. 32.) Neque etiam alii quam Regi summum in bello imperium possit injungi. Rursus, si in ipso armorum furore, emergat aliquid, quod salutem internam concernit, erit hoc omne ad Senatum deferendum. (§. 37.) Milites non scribuntur, contributiones non ordinantur, nisi speciali plebis confirmatione & designatione accedente. (§. 40. 41.) Aerarium publicum, non solus Rex, sed adsistente Quæstore administret. Iuris dicendi quidem potestas Regi omnis relinquitur, modo leges publice latas suis in sententiis obseruet: (§. 33.) in quibusdam tamen & difficilioribus causis, non prohibitum sit, ab ipso ad populum provocare, (§. 34.) & Regem ipsum, sicubi meretur, cum effectu accusare. (§. 34. 38.) Plerique tandem Magistratus, a populo, non Rege constituentur. Hæc est summa adductorum, hæc est summa legum fundam.

damentalium, quæ (uti admodum probabile,) Regi recens electo vel eligendo, ut norma proponebantur, cui omne suum regimen erat adcommodandum.

(l*) Lib. II. Cap. XIV.

(m*) Dyonis. Lib. II. Cap. IV. V.

§. XLV.

Nihil superesse opinamur, quam ut objectio- *Tarquinii*
nes quasdam tollamus, quæ hac in materia præci- *superbi im-*
puæ nobis fuerunt visæ. Quod felicius & facilius fu- *perium fuit*
turum cognoscimus, duplici monito, jamiam traden- *absolutum.*
do, rite accepto. Primum est: omnem nostram *de-*
monstrationem, ad regimen Tarquinii superbi sese tantum extendere. Fate-
mur ultimum hunc Regem despotice regnasse, juribus populi Senatusque
concultatis. Et cum contraria versus se inuicem po-
sita magis illucescunt; plurimas sui regiminis ratio-
nes exposuimus, ut facilius intelligatur, quantum
ab ejus imperio distaverit Regum antecedentium
potestas. Novimus quidem, plurima tyrannica fuisse
huius Regis facinora, quæ tantum abest, ut limi-
tato, ut nunquam absoluto Principi licita sint; at-
que ita Eundem, Tyrannum potius, quam Domi-
num nominandum; legimus tamen varia inter ty-
rannidis ejus specimina esse relata, quæ naturaliter,
cuique Principi absoluto permixta sunt, cujus rei
luculentum exemplum (§. 33.) exhibet. Neque ta-
men id in malam partem verti debet. Etenim, quæ
pactis licitis prohibita sunt, ea, si nihilominus fiant,
eodem gradu injusta sunt censenda, quam quæ na-
tura prohibet. Quæ absoluto Principi, quæ tali, li-
cent,

cent, ea statim fiunt illicita, si a Principe limitato, cui eadem prohibita exercentur. Tyrannis in genere est injustum unius imperium; Æque ergo in limitato regno est tyrannus, qui contra leges & statuta imperii; quam in absoluto, qui contra naturæ præscripta agit. Hisce suppositis, nescio an ullo firmitiori argumento Regum defendi possit tum temporis ejectio quam hoc: Imperium Regum per leges fundamentales est limitatum, has leges violavit Tarquinius; ergo suum imperium est injustum, tyrannicum, nullum, ergo libere & licite eo poterit privari.

§. XLVI.

*Major fuit
potestas Ro-
muli, quam
successorum
suorum.*

Alterum quod monemus hoc est: Non pari modo de limitata omnium Regum potestate esse judicandum. Unus magis, alter minus constrictos habuit fasces. Tarquinio excepto, (§. 45.) Romulus ceteris Regibus liberius gessit regimen. Cujus rei variæ possunt esse rationes. Cum enim quovis interregno ad populum & Senatum rerum summa rediret, (§. 27. 36.) poterat suis viribus uterque facile prospicere, & angustiore semper potentiam Regibus tradere sequentibus. Reperimus deinde, ipsos Reges sponte aliorum arbitrio sese subiecisse, ac suis juribus magis magisque abdicasse. Unde tamen nullum contra nos potest trahi argumentum. Idem enim putamus, juri suo renunciare, & jure plane carere. Eatenus ergo adstipulare possumus Bœclero, qui de forma reipublicæ sub Rom. Regibus non uno modo esse loquendum asserit. (n.) In eo autem ab ipso recedimus quod Ro-
mu.

mulo liberum plane imperii usum vindicet. Qvis fuit, qvi munia omnia inter Regem, Senatum & populum distribuit, qvis, qvi Senatui suam dignitatem & auctoritatem, populo, jus belli & pacis, jus legum condendarum, jus creandi Magistratus concessit? Romulus certe, a quo omnis forma primæ reipublicæ dependet. (o.) Quamvis enim Ipsi a sibi subiectis, omnimoda potestas fuerit permessa, noluit tamen eadem uti absolute, sed Senatum & populum in Imperii partem adscivit. Reliqua etiam præcipua nostræ demonstrationis capita, primis statim reipublicæ temporibus valuisse deprehendimus. Adhuc ergo firma conclusio: & Romuli, & reliquorum Regum limitatam fuisse potestatem.

(n.) In notis ad Grotium Lib. I. Cap. III. §. XX. n. 5.

(o.) Dyonis. Lib. II. Cap. XIV.

§. XLVII.

Dum igitur Pomponius (p.) omnem Regibus potestatem adjudicat; illud quidem minus de Romulo, quam de reliquis negandum opinamur. Ne vero qvis hac auctoritate contra nos abutatur, uti quidem a multis factum invenimus, adducemus non nulla, quæ sanio-rem hujus loci explicationem continebunt. Scilicet J Ctus in tota illa lege, tria in primis illustranda sibi proponit, ad historiam fataque juris pertinentia. Inquiri-
 tum in juris originem, modumque jus dicendi, tum in Magistratus, jus illud administrantes, ultimo loco, in Auctores & Collectores legum antiquarum. Legis ergo in integrum considerata connexio docet, non nisi de po-
 te

*Resolvuntur
 objectiones
 Pomponii
 & Taciti
 auctoritatis
 fundatæ.*

testate administrandi justitiam sermonem esse, ubi in alteram partem sui propositi pervenit JCtus. Ipsum audiamus suæ connexionis rationes exponentem: Post originem juris (hæc sunt ejus verba,) & processum cognitum, consequens est, ut de Magistratibus cognoscamus; *quia per eos, qui juri dicendo præsunt, effectus rei accipitur*; pergit: quantum est enim, jus in civitate esse, *nisi sint qui jura regere possint*; dum igitur in continenti adiicit, Reges omnem potestatem habuisse, non de alia illud, quam exercendi justitiam, facultate, intelligendum est; quod quam faciles concedamus, faluis tantum quibusdam exceptionibus, (§.33. & 34.) manifestant. Et sane, leges curiatis ferre, ac reipublicæ curam non aliter, quam per sententias ordinum expedire, eo quidem modo, quo illud in republica Romana tum temporis factum scimus, illud cum absoluta Regis potestate, vix ac ne vix quidem potest consistere. (§.17. 24. 29. 30.) Quis est, qui aliam Pomponio mentem adfingit, qui non simul ipsi apertam imputet contradictionem? Et certe, licet hæc minus justa videretur ejus legis interpretatio; non tamen credo, *omnem potestatem eandem semper esse cum absoluta*. Potest quis potestatem habere *in omnibus*, possunt omnia in republica negotia, suæ curæ suæ, ordinationi esse subiecta; nec tamen inde statim tribuenda ipsi erit potestas *in omnibus absoluta*; uti etiam novimus, *summum imperium ab absoluto multum differre*. Concedimus ergo Regibus Romanis potestatem *in omnibus*, non *omnimodam*, non *absolutam*. (§.44.) Atque hoc etiam Pomponius dicere nobis videtur, dum manu Regum gubernata omnia fuisse, *asserit*. (q.)

Quæ

Quæ enim conclusa & confirmata publice erant, ea tandem ad Regem rursus devolvebantur, qui suprema omnium momenta tractabat, & penes quem cura erat promptæ & nervosæ executionis. Possemus hisce verbis aliam addere interpretationem, nobis æque favorabilem, nisi vitiosam copiositatem fugientes, hanc crederemus sufficientem. Tacitus alter adversariis nostris suæ causæ videtur defensor. Ait is: (r.) Romulum, ut libitum, imperitasse. Ipse Tacitus Romuli imperium, reliquorum Regum imperio opponit, & cum horum angustam inveniat Majestatem, Romulum tantum asserit, ut libitum, imperitasse. Consentit ergo nobiscum, Romulum reliquis liberius gessisse regimen. (§.46.) Re vera etiam ut libitum imperitasse dicendus est, omnis enim rei publicæ forma, a libera ejus voluntate dependet. Eo ipso, dum cuique sua jura assignat, dum a Regia auctoritate varia remittit, ut libet imperat, deliberatoque consilio imperium erigit limitatum. Fingamus tandem, Auctorem utrumque vere nobis adversari, non tamen tanta utriusque esse potest auctoritas, quæ nos a sententia nostra abduceret. Quas nobis Illi sui asserti reliquerunt probationes, quas factorum circumstantias? Nos, ex suis fontibus rem omnem derivatam exhibuimus. Fugitiua illorum dicta sunt, nostra ex originaria sede desumpta. Ex utra firmitus sit judicium, omnes judicent!

(p.) l. 2. §. 13. D. de O. I.

(q.) l. 2. §. I. ibid.

(r.) Annal. III. Cap. 26.

§. XLIIX.

*Refutantur,
qvi Reges
solos leges
tulisse asse-
runt.*

Taceant itaque omnes illi, (s.)* qvi harum aucto-
ritatum allegatione freti, satis sibi tutelæ, satis defen-
sionis, contra omnes objectionum vires, paratum
putabant. Agnoscant, quam incaute verborum sonum
pro re ipsa, speciem externam pro sufficienti proba-
tione amplexi fuerint; vereantur denique, qviquid
suis conjecturis superesse credebant roboris, pari &
facili ratione iri disiectum. Operæ erit pretium, præ-
cipuas eorum dubitationes ordinatim proferre, &
singulas, sua responsione notatas, iterum dimittere.
Sunt, qvi non obstantibus clarissimis testimoniis,
populo jus omne ferendarum legum denegantes,
solos Reges leges tulisse asserunt, (t.)* ex rationibus fere
sequentibus; qvia leges tum temporis publicatæ, a
diversis auctoribus *Regiæ* nominentur; in specie ve-
ro, qvia Romulus leges varias, de potestate viri in
mulierem & patris in filium, de Jure Patronatus &
aliis materiis, sanxisse dicatur; quamvis vero negari non
possit, illas quam maxime in Comitibus fuisse pro-
mulgatas, factum id tamen ad favorem populi con-
servandum & solemnitatis causa, cum comitia a Re-
gibus pro arbitrio regerentur. (u.)* Ad singula membra
respondebimus. Sæpius notatum & monitum a no-
bis meminibus, populum suis in juribus non habu-
isse absolutam potestatem, (§. 4.) neque jus ideo feren-
darum legum soli ipsi excluso plane Rege, adscriben-
dum esse; fuisse utique Regis in hoc etiam munere
tantam auctoritatem, ut nisi eo accedente, leges fer-
ri nullæ potuerint. (§. 44.) Cum igitur aliqua, hoc
etiam in jure Regi remanserat potestas, cum ejus
esset, num leges quædam sint ferendæ, & quænam illæ
esse

esse debeant cognoscere; cum populus ab Ipso hunc in finem convocaretur; cum prima sancienti juris ab Eodem fieret propositio & commendatio; cum ejus tandem Ei traderetur cura, exercitium, & executio; non erat absurdum, illas dicere Regias. Et quis est tam hospes, in antiqva illa historia, qvi nesciat, libera in rep. a Consulibus, a Tribunis plebis, a Prætoribus &c. sua nomina fuisse indita illis legibus, in quibus, præter rogationem, nihil plane habebant reliquum potestatis? Quid itaqve mirum, specialia mandata nominari posse, quæ a Romulo profecta dicuntur, cum tamen certum sit, Romulum leges curiatus tulisse, (v.)cujus præterea major quam reliquis successoribus existit auctoritas? Quæ vero probatio, Comitia in omnibus ab arbitrio Regum fuisse moderata? Reges præter jus, quod habebant, populum convocandi, & suffragium suum ferendi, nihil omnino comitia poterant turbare. Si hoc ad moderamen comitiorum sufficit, concedimus; sed si inde absolutum imperium erurgere debet; Tribuni Celerum tempore Regum, (x.) & Magistratus omnes majores in libera republica, potestate Reges exæquant. Quamcunque sententiæ partem arripimus, victos fateri nos oportebit. Si igitur Comitia non pro lubitu a Regibus fuerint tractata, sed Hi ad ea celebranda potius obligati; nihil remanet Iplis, quo populi gratiam promereri cupiant, si leges in comitiis ferendas deducunt. Tandem, ipse Arnifæus, qui hæc argumenta præcipuus urget, in sanio rem sententiam abire videtur, dum leges a populo confirmandas dicit. (y.) Ut enim, inquit, ratæ essent leges, requirebatur promulgatio, quæ in Co-

"mitiis fieri solebat, & consensus Tribuum. Ex quo patet, leges a Regibus quidem latas, sed a Populo recipiendo confirmari solitas fuisse." Adesse vero Auctoribus diversis in locis contradictionem, ocularis eorumdem inspectio & collatio testatur.

(s*) In quibus praecipui: Arniseus, de Rep. Lib. II. Cap. II. Sect. 5. n. 24. & Cap. VI. Sect. III. n. 3. 4. seq. it. de Iure Majest. Lib. II. Cap. III. n. 2. & Boethornius Dissert. I. de Imperio Romanorum.

(t*) Arniseus locis citatis. it. Sigonius. Lib. I. Cap. xx. de antiquo Iure Ciu. Rom. qui omnia arbitrio Regum administrata fuisse dicit, sine ulla tamen asseriti probatione. Idem imputandum Manutio de Leg. Rom. Cap. II. conf. not. (b) ad. §. I.

(u*) Has rationes solus adducit Arniseus l. c.

(v*) Sæpius cit. l. 2. §. 2. D. de O. I.

(x*) Dyonis. Hal. Lib. IV. Cap. LXXVII.

(y*) l. c. de Iure Majest. in fine.

§. XLIX.

*Item illi, qui
ipsis absolu-
tam iustitiæ
administrationem tri-
buunt.*

Objectiones ultiores hæ sunt: Reges pro arbitrio lites finivisse, jus vitæ & necis penes eos solos fuisse, (z*) nec provocationem a Rege ad populum fuisse permissam. Cum enim Reges expresse sibi jus dicendæ sententiæ reservaverint, prorsus fieri non potuisse, ut populus illud sibi ullo modo arrogaverit. Neque etiam Tullium Hostilium ex necessitate, sed ex liberalitate tantum cessisse provocationi ab Horatio factæ. (a*) Hisce reponimus: nos quoque palmariam iudicandi potestatem Regi non abjudicasse, (§. 33.) cum vero facultas ferendarum legum Regi integra non fuit, (§. 48.) publicis illis juribus con-

conformandas fuisse Regias sententias, ex firmioribus jam præmissis possumus inferre. Quod vero vexatam illam de provocatione ad populum materiam concernit; fatemur quidem: (1.) non in omnibus, sed summe arduis & difficilibus causis provocationem valuisse, (2.) ante Tulli Hostilii tempora, nulla ejusmodi provocationis vestigia occurrere; ceterum cum non unico illo exemplo omnem nostram probationem fundavimus, sed expressa in rei certitudinem Ciceronis verba, ab ipso Seneca adoptata allegavimus: (§.34.) horum virorum auctoritatem, & Arnisæo & Puffendorffio, hoc quidem in casu longe anteponimus; præprimis, cum illorum sententia etiam probata videatur a Dyonisio, (b_{*}) neuter vero horum suam opinionem ullo testimonio dederit confirmatam.

(z_{*}) Arnisæus Lib. II. Cap. VI. Sect. 3. n. 6. de Rep. & Sigonius de antiq. Iure Ciu. Rom. Lib. I. Cap. XX.

(a_{*}) Arnisæus. c. l. & Puffendorffius de forma reip. Rom. §. 6.

(b_{*}) Dyonisi. Lib. III. Cap. XXVII in fine.

§. L.

Præcipuus nobis hostis videri potest Puffendorffius, qui singulari tractatu *de forma Reip. Romanæ* differens, suas sententias, in contrariam partem positas, conatur defendere. Et licet Auctor Illustris eorum potius opinionem, qui formam reip. illius mixtam tum temporis statuunt, quam nostram videatur refellere, cum (c_{*}) moderatum & sanctum Regum illorum Imperium nominet; quia tamen tales loquendi formulæ etiam de absolutis Principibus vale-

leant aut valere saltem debeant; & Auctor populo & Senatui nulla fere, aut certe a Regis gratia & arbitrio plane dependentia, relinquat jura; Eum merito nobis infestum, eum merito a nobis refutandum credimus. Et quicquid ille quidem de provocatione ad populum, de justitiæ administratione profert (d.) illud a nobis partim jam rejectum (§. 48. 49.) partim etiam probatum fuit. (Conf. §. 33.) Superest ergo tantum, ut fundamentum omnis suæ dubitationis deiiciamus, quod nobis §. suæ dissertationis quartus monstrat. Ibimus per singula, ne præcipua videamur omittere. "Qui Princeps (ita Puffendorffius) arduorum negotiorum momenta in Senatu, expendi curat, is imperium suum non minuit;" id quod in Regem Senatumque romanum adplicandum relinquit Auctor, sed absque ullo jure & probatione. Liceat enim nobis in contrarium argumentari; Qui Princeps cum Senatu pleraque negotia *tenetur* conferre, qui sine eo inualida plurima pronunciat, qui majoris partis sententias confirmare semper obligatur, & ea tantum facit, quæ plerisque visa sunt, is imperium sat diminutum gerit. Probandum fuisset Puffendorffio, Regem non nisi solemnitatis causa, aut saltem libero ex arbitrio conuocasse Senatum (§. 17); pronunciata Senatus, Regem nullo modo obligare potuisse, falsa tandem esse omnia, quæ nos de eo defendimus. Nihil horum ab Ipso factum inuenimus; nec etiam, quæ generaliter profert, ea ad suum casum audet adplicare; Quæ a nobis asseruntur, ea ex Auctoribus fide dignissimis confirmantur, ea a nobis historiæ testimoniis demonstrantur (§. 35, 36. 37. 38.) ea vel
unus

unus Dyonisii locus, verbis clarissimis sufficienter inculcat. (e.) Qvis est, cui de falsitate illius, de veritate nostræ conclusionis remaneat hæsitatio? Eodem modo procedit Auctor ad populi conciones deveniens. Thesis sua generalis iterum hæc est: "Qvi in concione populi, destinata sua exponit, rationibus & auctoritate in consensum flectit, qvique" id efficit, ut subjecti prius parere velint, quam jubentur, is potestatem cum populo non partitur, aut summum rerum iudicium ei tribuit." Unde ergo constat, nihil magis populo Romano competiisse, quam ut necessum habuerit pati, ut Rex propositionibus suis in suam voluntatem, qvocunqve velit eundem flectere potuerit? Unde constat, Regem suo nutu gubernasse comitia, & hæc non nisi solemnitatis causa, & (uti loquimur) pro forma fuisse celebrata? Frustra rursus minimam etiam dictorum illorum expectamus confirmationem. Nihil adducit Puffendorffius, qvod vel speciem ullius probationis referat. Prolata generaliter sententia, neminem fore putavit, qv non illico eandem ad imperium Romanum secum posset adplicare. Adeo, dum precaria facere jura populi nititur, non attendit, ipsum se præcario multa pro veris agnoscere, qvæ omnium iudicio quam maxime fuerant comprobanda. Possemus eodem jure, & si exemplum illud nobis placeret, etiam sine probatione, defendere in contrarium: Qvi specialia populo jura concedit, qvæ non nisi summo Principi integra alias competunt; qvi per consequens, suam potestatem eatenus quasi abnegat, eamqve nec vult, nec potest, nisi tota concione adprobante exercere, qvi suum arbitrium suffragiis multorum tenetur conformare, is non omnem, is

limitatam habet potestatem. Nec credimus, eum libero arbitrio tractare comitia, qui ea convocandi, & in eis suffragium ferendi, privilegium habet. (conf. §. 49.) Hæc ita in rep. Rom. sub Regibus se habuisse, non diximus, sed probavimus (§. 44.) & ita probavimus, ut aut fides habenda dictis sit, aut omnis historia verior neganda. (§. 30. seq.) Sit penes omnes judicium, cui securius credatur, ei, qui nihil plane, an ei, qui rationibus probat sufficientibus.

(c.) In tractatu de forma. Reip. Rom. §. 3.

(d.) l. c. & §. 6.

(e.) Lib. II. Cap. XIV.

§. LI.

*Refutatio-
nis contu-
nuatio.*

Sed intelligit facile Puffendorffius, cum adferre nihil possit, quod probationis munus sustineat, fore, ut aperta ipsi Dyonisii verba objicerentur, quæ directe sibi contradicere perspicit; hinc generali contra illius fidem protestatione, consulere sibi, causæque suæ annititur. "Enimvero, (ita pergit) "quare in hisce, quæ ad formam reipublicæ spectant, "Dyonisii auctoritati non statim assurgamus, ra- "tionum nobis abunde est." Hoc quidem loco verebatur, ne Auctor, omnes ingenii sui nervos intenderet, ad assertum tale audax, contra communem fere omnium eruditorum opinionem & contra omnes ipsorum de ea rationes, qui Dyonisium optimum de illa materia scriptorem admittunt, stabi- liendum; verebatur, ne præcipua argumentorum auctoritate sublata, (§. 7.) omnis fere labor noster concideret. Sed verebatur frustra. Ex illa rati-
onum

onum abundantia, nec unicam quidem poteramus reperire, quæ ad minimum probabilem redderet sententiam Puffendorffianam. Addit quidem Puffendorffius: Romulum de republica Laconica non magis cogitasse, quam Alexander M. de urbe Veneta destruenda; sed quis sanus, labefactatam inde in totum Dyonisii fidem concludet, etiamsi specimen illud ingenii Auctoris, ut verum admitteremus? Atque hoc tamen omne est, quod ex suis rationibus nobis tradit Puffendorffius. Jam enim Dyonisium ex ipso Dyonisio conatur refutare, quod, ubi munia populi recenset, addiderit, si Rex permisisset, & quod Patrum accedere debuisset auctoritas. Qui antea Senatui nihil relinquit, quam quod honoris causa a Rege consultus fuerit; (§. 50.) is nunc jam illam potestatem ei attribuere debet, Plebiscita confirmandi; quod nobis nihil plane adversatur, qui id ipsum defendimus. (§. 36.) Illa vero verba: *si Rex permisisset*, ad jus de bello & pace disponendi, tantum trahenda esse, sat apertum est, ita enim expresse Dyonisius: (f.) Plebi commisit, *de bello, si Rex permisisset, disponere*; Quæ verba Auctor der Einleitung zur Röm. Historie, qui iisdem fere cum Puffendorffio utitur argumentis, ita vertit: (g.) Das Volk schloß aufs Königes Gutheissen, vom Krieg und Frieden. Quod quamdiu duraverit, (§. 32.) declaravit. Nec multum juvat Puffendorffio, quod addat, "Qui solus convocandi jus habet, qui primo loco" declarat, quo ipse inclinet, facile obtinebit, ut in ipsius sententiam maxima pars discedat." Neque tamen, si vel maxime id omne concedimus, talis Rex absolutam inde potestatem gerere dicendus est; in

quo tamen punctum controversiæ nititur. "Utique
 "quidem frustra major pars in diversa abit, si ut
 "ratum sit decretum, ab arbitrio Regis dependet:"
 sed hoc est, quod de Rege Romano probandum in-
 cumbit Auctori, & quod nec probavit, nec pro-
 babit unquam; & cui ex sufficientibus causis con-
 tradiximus. Infirma denique etiam est conclusio
 Puffendorffii: "Regum arbitrio omnia fuisse gesta,
 "vel id argumento est, quod prout ingenium Regis fuit,
 "ita civitas Romana, vel bellis vexata, vel pacis negotiis
 "fuit." Tuto enim negamus consequentiam majoris &
 ejus universalitatem. Nihil exinde magis sequitur, quam
 hoc: Regis & populi voluntatem in plurimis fuisse
 eandem, ac talem fuisse Romanæ reip. faciem, ut ab
 una quasi anima omnia videantur regi; per conse-
 quens, non mixtam quidem, sed tamen limitatam
 eandem existisse.

(f.) Lib. II. Cap. XIV.

(g.) P. I. Cap. I. §. 7. circa finem.

§. LII.

*Celeres, qui-
 bus usi sunt
 Reges, eo-
 rum potenti-
 am non red-
 dunt absolu-
 tam.*

Regum Romanorum Imperium in effectu etiam
 fuisse limitatum, ob restrictam potentiam defendi-
 mus. (§. 40. 41. 42. 43.) Sunt quibus id minus
 arridet; (h.) qui potentiae maximam partem ipsis
 relinquunt, eo ex capite, quod Reges omnes, tre-
 centorum juvenum cohorte fuerint stipati, qui Re-
 gis corpus custodirent, & essent in bello antesign-
 nani & protectores, in pace executores regionum
 mandatorum. (i.) Hi erant, (ita objiciunt) quibus
 Rex suæ voluntati ultimum pondus superaddere,
 qui.

quibus immorigeros ad suum nutum cogere, quibus omnia quæ cupiebat, ordinare poterat. Qui ita judicant, illi primam Reip. Rom. formam nondum accurate satis inspexerunt; illi munia Regis extra connexionem cum Populi & Senatus juribus intuentur. Audivimus enim, Regem plurima negotia publica, non secum solo concernere & concludere, sed cum Senatu partim, partim cum populo, imo cum ordine utroque conferre debuisse; Regis vero fuisse cura, ut id, quod ita publice statutum erat, executioni mandaretur. (§. 44.) Romulus enim Regis hoc voluit esse munus, ut quod pluribus visum fuisset, illud faceret. (k.) Ut igitur Rex subsidia simul & vires haberet, quibus sapienter decreta promte impleri possent; erant Ipsi quidam associandi, quibus negotia publica exsequenda commendare posset. En præcipuum munus Celerum! qui si suis hisce servitiis, potentiores Regem efficiunt, quam per leges fundamentales fuerat; omnibus aliis, licet privatis, potentiam tribuendam faciunt, qui ope & auxilio eorum utuntur. Hinc tantum abest, ut eis Rex pro lubitu uti potuerit, ut potius omnes a populi & Senatus suffragiis simul dependerint. Cum vero unius rei multæ possunt esse utilitates; contigit simul, ut iidem corpus & dignitatem Regis tuerentur, & in bello singularia præstarent servitia. Hanc nostram de Regia illa cohorte mentem corroboratam vidimus, attendendo ad reliquas ipsorum circumstantias, & ad modum eos creandi. Erant enim Celeres ex nobilissimis, familiis (l.) erant per consequens cives Romani habebant, (ut loqui consuevimus) votum & sessionem in comitiis, ipsi consiliis publicis, una

cum Rege inter erant, ipsi consiliorum erant participes; Nihil E. a Rege ipsis mandari poterat, quam quod ipsi, conjunctim cum aliis, concluderant. Cum etiam populi esset, Magistratus creare; (§. 43.) Celeres hi eligebantur a populo, (m.) & ut reliqui, suum munus acceptum ferebant populo, quid est, quod vereamur, Reges eorum auxilio, suo imperio potuisse abuti? Inter omnes denique constat, Lacædemoniorum Reges limitatæ fuisse potestatis & potentia; hi tamen simili cohorte muniti incedebant; hunc morem a Lacædemoniis acceptum, adplicavit Romulus; (n.) sua Ergo potentia hisce Celeribus non ultra modum accrevit.

(h.) Præcipue hoc argumento utitur Autor der Einleitung in die Röm. Hist. P. I. §. 76.

(i.) Dyons. Hal. Lib. II, Cap. XIII.

(k.) ibid. Cap. XIII.

(l.) ibid. Cap. XIII.

(m.) ibidem.

(n.) ibidem.

§. LIII.

Conclusio.

Hæc præcipua de vera forma Romanæ reip. sub Regibus tradenda, visa nobis fuere. Has etiam ad palmarias objectiones hac in materia tollendas sufficere putavimus responsiones: Quæ superesse possunt; illa vel probatione sufficienti carent; vel primo statim intuitu perspicaciori, evanescunt. Potest Dyonisii Halicarnassæi historia, illis omnibus satisfacere, præsertim, cum ejus auctoritatem de novo vindicavimus. (§. 51.) Lætatur denique, esse multos, eosque celeberrimos viros, qui no stræ de limitato Re-

Regum Rom. imperio sententiæ, plenarie accedunt; inter quos hic quidem nominamus, Clariss. Cellarium, (o*) Cel. Nieuport. (p*) & Politicum nostri ævi sat accuratum Joh. Adolff Hoffmannum, (q*) & ipsum tandem Arnisæum, quem ex prioribus quidem Politices suæ operibus nobis inimicum, in materia vero de jure legum ferendarum, tandem nobiscum consentientem deprehendimus: (§. 48.) nuncque etiam in sententia de jure bellum & pacem decernendi, nobis inuenimus amicum. (r*) Quoniam autem nemo, (quantum nos quidem novimus,) materiam hanc ex professo deductam tradiderit, non adeo inutilem & tædiosum hunc nostrum laborem futurum, benevolo Lectorum judicio freti, sperare audemus.

(o*) In Breviario Antiq. Rom. Cap. II. Sect. I. De Regibus §. 2.

(p*) In explicatione Rituum Rom. Sect. II. Cap. II. §. I.

(q*) In den Politischen Anmerkungen über die Staatskunst Lib. V. Cap. 8. n. 5.

(r*) Arnisæus de Jure Majestatis Lib. II. Cap. V. n. 12.

S. D. G.

Corrigenda & addenda.

§. 1. 41. pro Arnifæus, lege: Arnifæus. §. 2. l. 3. p. possumus, l: possumus. §. 3. l. 1. p. vocuculo l: vocabulo. §. 4. l. 3. p. dicta l: dicta. ibid. l. II. p. altiri l: alteri ibid. l. 12. p. legis l: leges. ibid. l. 14. p. concuarrentem l: concurrentem. ibid. l. 22. p. possideant l: possideant. §. 5. in marg. l. 4. p. mitxa l: mixta ibid. l. 6. p. Senatumiqve l: Senatumqve ibid. l. 31. p. destituebantur. l: destituebantur. ibid. l. 40. p. ulterio res l: posteriores §. 6. l: 11. p. puam l. quam §. 7. 5. l. p. invidere l. invidere. ibid. l. 14. p. viterum l. veterum. §. 21. l. 9. p. vere l. vero. §. 31. l. 13. voc. fuerit, adde. arbitrium. §. 32. l. 20. p. dubita, ptofitis. l: dubitat positis. §. 44. l. 19. pro faciem, l. faciem. §. 48. p. 61. l. 20. pro erfurgere, l. exsurgere.

Gütther, Christian Heinrich,

Diss. hist. pol. de vera forma imperii Romani sub regibus eis in primis
opposita, qui eam absolute-monarchicam statuunt

Regiomontum 1738

4 Diss. 1646#Beibd.13

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10818431-4

VD18 15067521-001